

hospodárskych a obchodných vzťahov však napriek tomu stále máme značné rezervy. V roku 2003 prebiehali intenzívne prípravy na otvorenie úradu honorárneho konzula SR v Tunise, ktorý by zastrešoval najmä rozvoj vzájomných obchodných a kultúrnych vzťahov. Otvorenie úradu sa však nakoniec nepodarilo zdarene doviesť do konca, nakoľko v poslednom štádiu prípravy tuniská strana napriek predbežnému pozitívnemu ubezpečeniu oznámila, že menovaného neschválila. V zmluvnej oblasti je v platnosti celkovo 13 bilaterálnych dohôd z obdobia bývalého Československa, do ktorých SR sukcedovala. Vzhľadom na prebiehajúci proces zosúladovania medzinárodnoprávných záväzkov SR s legislatívou Európskej únie bola plánovaná revízia zmluvnej základne odložená. Na akademický rok 2003/04 rozhodla vláda SR prideliť pre Tunisko jedno štipendium na magisterské a jedno na doktorandské štúdium.

Vzťahy s **Marokom** v sledovanom čase zaznamenali určité oživenie, predovšetkým v oblasti hospodársko-obchodnej. V posledných dvoch rokoch Maroko patrí k najvýznamnejším obchodným partnerom SR v regióne severnej Afriky. Tento vývoj je plne so zahraničnopolitickými záujmami SR. Napriek pozitívnemu trendu vo vzájomnom obchode, objem vzájomnej výmeny stále nezodpovedá možnostiam daným na oboch stranách. Z Marockej strany sa dosiaľ neuskutočnila žiadna významná politická návšteva, v roku 2003 sme preto vyvíjali úsilie o odstránenie tejto disproporcionality. V lete 2003 vláda SR rozhodla o zmene priakreditácie Maroka k ZÚ SR so sídlom v Madride (od vzniku samostatnej SR Maroko pokrýval ZÚ Paríž). Dňa 5.09.2003 kráľ Maroka udelil agrément veľvyslancovi SR so sídlom v Madride (Ján Voderadský). V Bratislave naďalej pôsobí honorárny konzulát Maroka, ktorého vedúci (Ladislav Šidala) je pomerne aktívny v rozvíjaní kontaktov a spolupráce. Vzťahy s **Mauretániou** v roku 2003 stagnovali.

Z pôsobnosti ZÚ Tripolis sa intenzívnejšie rozvíjali vzťahy len s **Líbyou**, aj to až v poslednom štvrtroku 2003, v dôsledku zrušenia sankcií OSN. Do spomenutého obdobia boli vzťahy SR s Líbyou (hlavne v dôsledku dlho trvajúcich sankcií medzinárodného spoločenstva) na nízkej úrovni. V posledných rokoch sa neuskutočnila žiadna významná bilaterálna politická návšteva. Napriek existencii možností a jasnému obojstrannému prejavu záujmu na prehĺbenie dialógu v politickej oblasti, nedošlo v hodnotenom období k realizácii žiadnej stykovej akcie. Na oboch stranách pretrvával formálny záujem na uskutočnení návštevy líbyjského ministra zahraničných vecí v SR, avšak bez akejkoľvek aktivity. V novembri sa pokúšala slovenská strana realizovať pracovnú návštevu na úrovni štátneho tajomníka MZV SR, ktorú líbyjská strana nakoniec presunula na budúci rok. Zo slovenskej strany naďalej (od roku 2001) evidujeme platné pozvanie vodcu líbyjskej revolúcie M. Kaddáfího na návštevu pre prezidenta SR. V obchodno-ekonomickej oblasti nenastalo očakávané oživenie vzťahov, prebiehala príprava na začatie činnosti spoločnej slovensko-líbyjskej komisie. Obchodná výmena má v ostatných dvoch-troch rokoch, v prvom rade vďaka slovenskému vývozu do Líbye, stúpajúcu tendenciu.

Dôraz bol v roku 2003 kladený predovšetkým na rozvoj vzťahov s **Egyptom**. V rámci krajín Blízkeho východu a Afriky patrí Egypt medzi nosné krajiny pre zahraničnú politiku SR, čo sa odrazilo i v Konkretizácii hlavných zámerov Programového vyhlásenia vlády SR na rok 2003 v podmienkach rezortu MZV. Hodnotenie pozície Egypta rezonovalo i v tomto roku počas návštev a stretnutí slovenských a egyptských predstaviteľov, kde bolo konštatované, že SR vníma Egypt ako krajinu, ktorá má špecifické a významné postavenie v prelínajúcich sa regiónoch – oblasti Blízkeho východu, afrického kontinentu a oblasti Stredomoria, osobitne z pohľadu sídla Ligy arabských štátov. V roku 2003 ZÚ pokračoval v úsilí vedenia politického dialógu a realizovania rozpracovaných aktivít. I naďalej pretrváva pomerne pasívny postoj egyptskej strany o intenzívnejšie kontakty. Iba postupne sa darí realizovať vzájomné akcie, ktoré sú prospešné pre rozvoj bilaterálnych vzťahov. Dôraz činnosti ZÚ bol venovaný rozvoju obchodno-hospodárskej spolupráci oboch strán. Je potrebné konštatovať, že z pohľadu

rozvoja spolupráce, ZÚ EAR v Bratislave prakticky nevenoval žiadnu pozornosť a nevyvíjal žiadne iniciatívy. V súvislosti s 10.výročím vzniku SR ZÚ zorganizoval v dňoch 21.-26.9.2003 v EAR Slovenské dni v Egypte, v ktorých rámci boli otvorené výstavy 10 slovenských maliarov v Káhire a Alexandrii. Dňa 5.12.2003 sa uskutočnili medzirezortné konzultácie na úrovni štátnych tajomníkov (M. Shaaban/I. Korčok) a prebiehala intenzívna príprava návštevy prezidenta SR v Egypte, ktorá je plánovaná na 19. - 21.01.2004. V rámci vrcholnej návštevy dôjde k slávnostnému otvoreniu honorárneho konzulátu SR v Alexandrii, pre ktoré sú už splnené všetky formálne náležitosti. Dňa 11.-13.12.2003 sa uskutočnila pracovná návšteva ministra školstva SR M. Fronca v EAR. Počas návštevy bol podpísaný vykonávací protokol ku KD v oblasti školstva na roky 2003 – 2006.

Vo vzťahu k **Sudánu** je veľmi významným faktorom pôsobenie HK SR v Chartúme, Nasreddina Shulgamiho. Od otvorenia HK SR v Chartúme sa jeho aktivitou rozvíja spolupráca v oblasti obchodno-ekonomickej. Pomáha slovenským subjektom v nadväzovaní kontaktov v Sudáne ako aj účasti slovenských firiem na medzinárodnom obchodnom veľtrhu, ktorý sa koná každý rok vo februári. Taktiež sprostredkováva účasť sudánskych predstaviteľov na veľtrhoch a výstavách v SR. V posledných rokoch narástol počet študentov, ktorí sa uchádzajú o štipendiá, resp. štúdium v SR.

Vzťahy s **Jemenom** - v dňoch 3.-8.10.2003 uskutočnil veľvyslanec SR v Egypte pracovnú cestu za účelom odovzdania poverovacích listín prezidentovi Jemenskej republiky Ali Abdullahovi Salehovi. Zhodne potvrdili možnosti rozvoja spolupráce v obchodno-ekonomickej oblasti. Ďalšie stretnutia boli zamerané na podporu obchodno-ekonomickej spolupráce medzi SR a Jemenom. V Jemene pôsobí honorárny konzul SR Adel al Huraibi so sídlom v hlavnom meste Sana'a. Oficiálne zahájil svoju činnosť v roku 2001.

4.5.3. VZŤAHY SO ŠTÁTMI SUBSAHARSKEJ AFRIKY

Región subsaharskej Afriky nepatrí k prioritám zahraničnej politiky SR. Po zatvorení ZÚ SR Harare k 30.6.2003 zostali v regióne tri ZÚ SR. Spolupráca sa obmedzila najmä na obchodnú výmenu, ktorej výška sa konsolidovala na úrovni minulého roka. Novými momentmi v relácii bolo najmä zapojenie sa do rokovaní pracovných orgánov EÚ a začatie programu poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci zo strany SR, kde medzi receptormi pomoci z uvedeného regiónu boli vytipované aj Mozambik a Keňa.

Ťažiskovou reláciou je **Juhoafrická republika (JAR)**, s ktorou SR rozvíja bezproblémové bilaterálne vzťahy. SR má nadviazané diplomatické styky so všetkými krajinami diplomatického a konzulárneho pokrývania (JAR + 11 štátov priakreditácie). V súvislosti s uzatvorením ZÚ Harare na základe rozhodnutia ministra ZV SR od 1.7. 2003 ZÚ Pretória začal diplomaticky, ekonomicky a konzulárne pokrývať ďalších 6 krajín - Zimbabwe, Mozambik, Angola, Zambia, Malawi a Madagaskar. V tomto roku sa do JAR a krajín priakreditácie ZÚ neuskutočnila žiadna návšteva na úrovni prezidenta, predsedu NR SR, predsedu vlády a ministra ZV SR. V stykovej oblasti sa v tomto roku nerealizovala plánovaná oficiálna návšteva prezidenta SR do JAR v spojení s návštevou Angoly z dôvodu, že na základe vyjadrenia juhoafrickej strany z 31.7. t.r. sa slovenská strana rozhodla odložiť realizáciu tejto návštevy na rok 2004. V septembri sa nepodarilo uskutočniť pracovnú návštevu SR ministra v Úrade prezidenta JAR E. Pahada v sprievode dvoch ekonomických ministrov JAR, pričom nakoniec juhoafrická strana termín tejto návštevy sama zmenila a cestu realizovala v novembri t.r. do ČR a Poľska. V oblasti obchodnej výmeny po niekoľkých rokoch sa za rok 2003 predpokladá, že celkový obchodný obrat a slovenský vývoz do JAR v porovnaní s m. r. mierne vzrastie. V oblasti PZI úspešne pokračuje pôsobenie SAB Miller (pivovar Šariš) a MONDI, ktorý potvrdil realizáciu nových investícií do rozširovania výroby papierenského komplexu SCP Ružomberok. V JAR a v rámci pôvodných 5 krajín priakreditácie ZÚ Pretória k 1.7. t.r. nebol zriadený HK SR. Z minulého

obdobia HK SR pôsobí v Zambii, Malawi, od mája 2003 v Mozambiku a v záverečnej etape zriadenia je HK SR v Harare. Ich aktivity sú skôr sporadické a obmedzujú sa na návštevy titulára v danej krajine a prípadne príležitostnú návštevu HK SR v sídle ZÚ SR.

Do pôsobnosti ZÚ Abuja patrí 19 západoafrických krajín: **Nigéria, Benin, Burkina Faso, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kamerun, Kapverdy, Libéria, Mali, Niger, Pobrežie Slonoviny, Sierra Leone. Sv. Tomáš a Princov ostrov, Togo.** Z uvedených krajín Kapverdy, Sv. Tomáš a Princov ostrov a Guinea-Bissau nemajú diplomatické zastúpenie v Nigérii /všetky tri sú bývalé portugalské kolónie/. SR využívala na presadzovanie línie rozvoja obchodno-ekonomických vzťahov s týmito krajinami najmä ZÚ SR v Nigérii. Do oblasti neboli realizované žiadne stykové aktivity, prakticky styková činnosť SR bola obmedzená len na úroveň rokovaní veľvyslanca SR s ministrami federálnej vlády Nigérie. Významnú úlohu v tejto oblasti zohrávajú honorárni konzuli, HK SR pôsobia v Togu, Guinei, Senegale a rozpracované je zriadenie HK SR v Kamerune. Na školský rok 2003/2004 udelila vláda SR 1 štipendium na riadne VŠ štúdium pre Benin, Ghanu a Nigériu.

Medzi prioritné krajiny pôsobnosti ZÚ Nairobi zaraďujeme **Keňa, Etiópiu, Tanzániu a Ugandu**, okrem toho patria pod ZÚ Nairobi aj **Burundi, Rwanda, Eritrea, Somálsko, Džibuti, Seychely** a od 1.7.2003 po zrušení ZÚ Harare **Kongo, Demokratická republika Kongo, Stredoafrická republika a Komorské ostrovy**. Diplomatické styky nie sú nadviazané s Rwandou, Somálskom, Stredoafrickou republikou, Komorami a Konžskou republikou. Presadzovanie záujmov SR v regióne sa zlepšuje aj postupným rozširovaním siete HK SR (Mombasa, Seychely, rozpracované sú HK Etiópia, Uganda).

Nosnou reláciou je **Keňa**. Bilaterálne vzťahy SR Keňa sú na nízkej úrovni. V obchodno-ekonomickej oblasti to boli najmä aktivity slovenských firiem v Keni (Omnia Roll) a Etiópii (Omnia, Matador). Do SR realizovalo niekoľko ciest etiópskych podnikateľov.

V oblasti kooperácie a rozvojovej pomoci pokračoval projekt Lekárskej fakulty Trnavskej univerzity a uskutočnila sa misia MVO eRko (Hnutie kresťanských detí), ktorá má v regióne realizovať projekty v rámci ODA. V roku 2003 boli ponúknuté vládne štipendiá na štúdium na VŠ SR (1xKeňa, 1xTanzánia, 2x Etiópia) a jedno na doktorantské štúdium (Etiópia). Uvedené ponuky boli využité len zo strany Kene a čiastočne Etiópie. Na riadne štúdium LF UPJŠ Košice bol ako samoplatca prijatý v roku 2003 občan Seychelskej republiky. V rámci mierovej misie UNMEE (Etiopia-Eritrea) pôsobí 192 príslušníkov Armády SR.

4.5.4. VZŤAHY S KRAJINAMI LATINSKEJ AMERIKY

Latinsko-americký región v priebehu roku ukázal, že napriek krízovým politickým situáciám v niektorých štátoch ako Bolívia, Kolumbia, Ekvádor, riešených demokratickým spôsobom je ekonomicky rozvíjajúcou sa oblasťou sveta s veľkým potenciálom a expandujúcim trhom, na ktorom je prítomnosť SR z exportného hľadiska zaujímavá a žiadúca. Potvrďuje to aj rastúci záujem Európskej únie, ktorá v priebehu roku uzavrela Asociačnú dohodu s Čile, Dohody o politickej spolupráci a kooperácii s regiónom Strednej Ameriky, s Andským spoločenstvom a výrazný pokrok sa dosiahol pri rokovaníach s Mercosurom. Obchodný obrat SR s Latinskou Amerikou dynamicky rástol, pričom najmä vývoz dosiahol 100% rast oproti minulému roku. K 30.6.2003 bol uzatvorený ZÚ SR Lima, a po uzavretí ZÚ Santiago k 30.6.2004 zostanú v regióne len 4 ZÚ SR.

Vzťahy SR s **Brazíliou** nie sú zaťažené problémami a charakterizuje ich pragmatická spolupráca. Brazília je prioritnou reláciou v Latinskej Amerike. Je to náš najväčší obchodný partner a investor v SR z tohoto regiónu. V máji 2003, na pozvanie prezidenta SR Slovensko navštívil guvernér brazílskeho štátu Santa Catarina Luiz Henrique da Silveira v sprievode viacerých podnikateľov. V spolupráci s Regionálnou kanceláriou SOPK v Banskej Bystrici sa

realizovala misia slovenských podnikateľov do Brazílie, ktorá navštívila Sao Paulo a Rio de Janeiro v dňoch 19.-26.10.2003. V čase pobytu misie SOPK bola slávnostne založená Brazílsko-slovenská obchodná komora so sídlom v Rio de Janeiro. Úspešným príkladom možností hospodárskej spolupráce bolo i naďalej pôsobenie brazílskej spoločnosti Embraco v SR, ktorá rozširuje svoje investície a výrobu v Spišskej Novej Vsi a stáva sa jedným z najvýznamnejších zamestnávateľov v regióne Spiša. SR sa zúčastnila na najväčšom juhoamerickom veľtrhu cestovného ruchu ABAV 2003, ktorý sa v dňoch 23.-25.10.2003 konal v Rio de Janeiro v rámci spoločného stánku so štátmi V-4. Ako hlavný problém vystupuje nedostatočné vyžitie obchodnej a ekonomickej spolupráce, ktorý sa ešte viac prehĺbi avizovaným zatvorením obchodného zastúpenia v Rio de Janeiro k 31.12.2003. Vzhľadom na umiestnenie hlavného mesta Brasília, ako aj na personálny stav na ZÚ (dlhodobé neobsadeniu postu veľvyslanca od 1.4.2003), nebude možné vykonávať ekonomickú agendu na potrebnej úrovni. V teritóriu pôsobí generálny honorárny konzulát v Sao Paule (GHK P. Pauliček), HK v Recife (J.A. Neto), HK v Joinville (E. Heinzelmann), HK v Belo Horizonte. Ich činnosť je zameraná predovšetkým na oblasť obchodnej a kultúrnej spolupráce. V novembri 2003 bola podpísaná dohoda o čiastočnom zrušení vízovej povinnosti medzi SR a BFR, ktorá vstúpi do platnosti po splnení vnútroštátnych podmienok oboch krajín.

Po čiastočnom prekonaní dopadov krízy a konsolidácii ekonomiky Argentíny bol najväčší dôraz kladený na rozvoj ekonomickej spolupráce. Bola rozpracovaná možnosť účasti spoločnosti Aeropuertos Argentina 2000 na modernizácii a prevádzkovaní slovenských letísk, preskúmavali sa možnosti vytvorenia joint venture so slovenskou spoločnosťou Prima Zdroj za účelom rozšírenia distribučnej siete a vytvorenia bázy spoločnej komercializácie argentínskych potravín u nás i v okolitých európskych krajinách. V spolupráci so slovenskými lodenicami Komárno sa pripravuje slovensko – argentínsky projekt rozšírenia využitia riečnej dopravy. V marci bola podpísaná rámcová dohoda o spolupráci medzi Fakultou politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici a Univerzitou JFK v Buenos Aires. Úspešná je aj spolupráca na multilaterálnej úrovni. Recipročná podpora kandidatúr Argentíny a SR na miesto nestáleho člena BR OSN bola písomne potvrdená ešte v decembri r. 2000. SR kandiduje na uvedený post na roky 2006-2007 a Argentína na roky 2005-2006. Argentínska strana vo VSD podporila rozšírenie zápisu Tokajskej oblasti o slovenskú časť a podporila kandidatúru F. Lipku na post predsedu Medzinárodnej komisie pre vinič a víno. V ďalších krajinách Mercosuru, Uruguaji a Paraguaji, bol v priebehu roka otvorený HK v Ciudad del Este (Charif Hammoud) - Paraguaj a plánuje sa otvorenie HK v Montevideu (Carlos A.Tellería) - Uruguaj.

Vzhľadom na to, že došlo k 30.6.2003 k zrušeniu nášho jediného ZÚ SR v krajinách **Andského spoločenstva** v Peru je táto relácia vzťahov najmenej pokrývaná. Prerozdelenie členských krajín pod akreditáciu 3 ZÚ v nečlenských krajinách regiónu nezodpovedá významu Andského spoločenstva v bilaterálnych ekonomických vzťahoch, kde najmä obchodný obrat s **Kolumbiou, Ekvádorom a Peru** má rastúcu tendenciu. V priebehu t.r. Bolívia a Peru jednostranne zrušili vízovú povinnosť pre občanov SR. Vláda SR v novembri odsúhlasila text medzivládnej slovensko-paraguajskej dohody o zrušení vízovej povinnosti. Dňa 15.12.2003 bude podpísaná Dohoda o politickom dialógu a kooperácii medzi EÚ a Andským spoločenstvom, ktorá bude rámcovým dokumentom pre rozvoj našich vzťahov s daným regiónom po našom vstupe do EÚ.

Čile zostáva perspektívnym partnerom SR v ekonomickej oblasti s výhradným postavením v rámci regiónu LA podpisom Asociačnej dohody s EÚ dňa 18.11.2002, predsedníctvom v APEC, podpisom Dohody o voľnom obchode s USA, Kóreou a je jediným čakaťom na plné členstvo v OECD z regiónu Latinskej Ameriky. Vzhľadom na to, že sa plánuje uzatvorenie ZÚ k 30.6.2004 ZÚ SR Santiago už podnikol zásadné kroky na výber

kandidáta na post honorárneho konzula SR v Santiagu. V roku 2003 sa neuskutočnili žiadne významné návštevy na medzivládnej úrovni. Čile navštívil minister práce a sociálnych vecí SR L. Kaník a 15 členná delegácia NR SR vedená predsedom výboru NR SR pre sociálne veci V. Tkáčom, kde sa stretli s ministrom sociálnych vecí Čile a bližšie sa oboznámili s fungovaním čílskeho systému dôchodkového zabezpečenia. Pre ZÚ bolo stredobodom záujmu presadzovanie obchodno-ekonomických záujmov SR vo vzťahu k Čile. Hľadali sa nové formy nadväzovania obchodnej spolupráce prostredníctvom Prochile, Čílsko-Českej a Čílsko-slovenskej obchodnej komory a EuroChile, najmä po podpísaní asociačnej dohody medzi Čile a EÚ. Trend rastu obchodnej výmeny pokračoval aj naďalej. Za účelom nadviazania kontaktov a preverenia podmienok možnej spolupráce medzi čílskymi a slovenskými inštitúciami orientovanými na stredné a malé podniky v kontexte EÚ navštívil SR v októbri 2003 prezident a výkonný riaditeľ EuroChile, spoločnej nadácie čílskej vlády a EÚ. Čílska strana písomne potvrdila recipročnú podporu SR na post nestáleho člena BR OSN na roky 2006-2007 za podporu čílskej kandidatúry na roky 2003-2004. Ústretové podporné stanovisko zaujalo Čile aj vo viacerých kandidatúrach SR ako napr. členstvo SR vo výkonnej rade Svetovej meteorologickej organizácie (WMO), do Výboru Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO, ako aj na post prezidenta Medzinárodného úradu pre vinič a víno (O.I.V.). K významnej propagácii SR v kultúrnej oblasti prispela účasť ZÚ na XXIII. Medzinárodnom knižnom veľtrhu v Santiagu v rámci samostatného stánku EÚ a spolupráca medzi slovenskými a čílskymi univerzitami.

Mexiko patrí do skupiny štátov prednostného významu v zahraničnej politike SR v regióne. V bilaterálnych vzťahoch nie sú žiadne sporné otázky. SR má v Mexiku dva konzulárne úrady vedené honorárnymi konzulmi: v Guadalajare (J.G.Orvaňanos) a v Monterrey (A.L.Bueno). V roku 2003 sa nerealizovala žiadna bilaterálna styková aktivita na úrovni prezidentov, predsedov vlád alebo ministrov zahraničných vecí. V septembri 2003 sa uskutočnili pracovné konzultácie štátneho tajomníka MZV SR J. Berényiho na MZV Mexika. Mexiko v roku 2003 navštívila delegácia vlády SR na 5. ministerskej konferencii WTO v Cancúne v septembri 2003 (delegáciu SR viedol štátny tajomník MH SR L. Pomóthy) a delegácia vlády SR na konferencii k podpisu Dohovoru OSN proti korupcii v Méride v decembri 2003 (delegáciu SR viedol podpredseda vlády a minister hospodárstva SR D. Lipšic). Bola pripravená nová dohoda o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických a služobných pasov a rozpracovaná je dohoda o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov cestovných pasov SR. SR s účinnosťou od 1. októbra 2003 zrušila víza pre občanov Mexika. V Strednej Amerike pôsobia konzulárne úrady SR riadené honorárnymi konzulmi v Manague (F. Cifuentes), v San Salvadore (N. Salume; konzulát bol uvedený do činnosti vo februári 2003), v Paname (J. Benedetti) a v Caracase (D. Polónyi). V priebehu roku 2003 uskutočnil oficiálnu návštevu SR minister zahraničných vecí Guatemaly A. Gutiérrez. V roku 2003 bolo schválené vytvorenie konzulárneho úradu v Guatemale (F. Montufar); jeho činnosť bude zahájená pravdepodobne začiatkom roka 2004. Dňa 15.12.2003 bude podpísaná v Ríme Dohoda o politickom dialógu a kooperácii EÚ s regiónom Strednej Ameriky, ktorá po našom vstupe do EÚ bude vytvárať rámec pre rozvoj našich vzťahov s týmto regiónom.

Vzťahy s Kubou boli poznamenané rastúcim až konfrontačným napätím medzi Kubou a EÚ, čo vytváralo politický rámec aj pre pôsobenie SR ako prístupovej krajiny EÚ v teritóriu. Od 25.novembra 2003 ako dôsledok pozvania kubánskych disidentov na koktail organizovaný v rezidencii SR 17.októbra 2003 bol politickým rozhodnutím kubánskej strany personálny styk veľvyslanca SR s predstaviteľmi kubánskej vlády prerušený. Jedinou kontaktnou formou sú diplomatické nóty. V tejto situácii sa nachádza väčšina ČK a PK EÚ - okrem Rakúska, Portugalska, Belgicka a Grécka. Napriek tomu by kubánske opatrenia nemali mať negatívny dopad na obchodné a investičné aktivity SR v teritóriu. Disidentská problematika je v centre pozornosti sledovania vývoja na Kube. Popredný kubánsky

kresťansko-demokratický disident Oswaldo Payá bol v januári 2003 na návšteve SR, prijatý predsedom NR SR a ŠTAT2 MZV SR. Dňom 1. októbra 2003 vstúpil do platnosti vízový režim medzi Kubou a SR (v rámci harmonizácie vízovej politiky s EÚ). Napriek stupňujúcemu sa napätiu medzi oboma krajinami sa ZÚ usiloval udržiavať čo najdlhšie vhodné podmienky pre realizáciu projektu štvrtého bloku tepelnej elektrárne v Santa Cruz, ktorý získal slovenský podnik SES Tlmače v hodnote 160-tich miliónov amerických dolárov. Tento projekt je pre Slovensko významný tým, že absorbuje časť kubánskeho dlhu voči SR (20 miliónov DEM), ktorý SES Tlmače cez projekt uhradí štátu. Slovenská spoločnosť SES Tlmače si svojou profesionalitou a solídnosťou zabezpečila trvalé miesto na kubánskom trhu tepelnej energetiky. Počas hodnoteného obdobia sa na Kube neuskutočnila žiadna návšteva predstaviteľa štátu alebo člena vlády SR.

Pokiaľ ide o vzťahy s krajinami Karibskej oblasti ZÚ Havana dal v roku 2003 podnet na zriadenie troch honorárnych konzulátov SR: Jamajka - Kingston, Dominikánska republika - Santo Domingo a Haiti - Port-au-Prince. Významne vzrástol obchodný obrat SR s lídrom oblasti Jamajkou. Kontakty boli zameriavané aj na získavanie podpory pre kandidatúry SR v medzinárodných organizáciách.

4.6. Vzťahy v oblasti kultúry, školstva, vedy a zdravotníctva

Oblasť kultúrnych stykov možno za hodnotené obdobie označiť za intenzívnu. Bol zaznamenaný nárast záujmu o najrozličnejšie druhy prezentácií a kultúrnych podujatí najmä v členských krajinách EÚ. Táto tendencia sa opiera o dva faktory: májový vstup SR do Európskej únie a nízku úroveň informovanosti širokej verejnosti v krajinách EÚ o historicko-kultúrnom dedičstve prístupujúcich krajín. Činnosť ZÚ a slovenských inštitútov SR v týchto krajinách možno hodnotiť ako kvalitnú, čo dokazuje i séria podujatí zahŕňajúca koncerty, výstavy, literárne prezentácie, ale i odbornejšie ladené semináre a prezentácie zamerané na oblasť ekonomiky a investícií. Na organizáciu väčšiny podujatí boli využité prostriedky v rámci externej informačnej a komunikačnej stratégie. Z pohľadu tejto optiky možno pozitívne hodnotiť úroveň kooperácie MZV s príslušnými organizáciami MK SR a MŠ SR.

Štipendiá

MZV SR v súlade s uznesením vlády SR č. 591 zo dňa 27.6.2001 zabezpečovalo notifikáciu štipendií vlády SR pre rozvojové krajiny a krajanov. V školskom roku 2003/2004 bolo vládou SR poskytnutých 49 štipendií (z toho 35 pre magisterské a 14 pre doktorandské štúdium) pre uchádzačov z rozvojových krajín a 70 štipendií (66 MŠ, 4 DŠ) pre uchádzačov z radov krajanov.

Medzivládne dohody a programy spolupráce

V súlade so zameraním zahraničnej politiky SR na rok 2003 v oblasti KŠVZ bol 27. januára 2003 podpísaný Program výmen medzi SR a Štátom Izrael v oblasti kultúry, vzdelávania a vedy na roky 2001 - 2004. Dňa 30. júla 2003 bol podpísaný Program spolupráce v oblasti školstva a kultúry medzi SR a Španielskym kráľovstvom. Počas štátnej návštevy prezidenta Portugalska Jorge Sampaia bola dňa 1. júla podpísaná Kultúrna dohoda medzi SR a Portugalskou republikou. V Lisabone bola dňa 17. februára podpísaná Dohoda medzi SR a Portugalskou republikou o vedecko-technickej spolupráci. Dňa 16.1.2003 bola podpísaná dohoda medzi vládou SR a vládou MR o spolupráci v oblasti kultúry, školstva, vedy, športu a mládeže, ako aj Plán spolupráce medzi MK SR a Ministerstvom kultúrneho

dedičstva MR na roky 2003-2005. Dňa 6.1.2003 bol v Pekingu podpísaný Program kultúrnej spolupráce medzi MK SR a MK ČĽR na roky 2003-2005.

Kultúrne aktivity zastupiteľských úradov

V období zvýšeného záujmu o budúce členské krajiny EÚ sa v hodnotenom období citeľne zvýšila intenzita aktivít ZÚ v oblasti kultúrnych prezentácií, v mnohých prípadoch na požiadanie zo strany hostiteľskej krajiny. ZÚ v mestách, kde nie je SI, vynaložili značné úsilie, aby vyšli uvedeným požiadavkám v ústrety. I keď záujem bol najvyšší v súčasných ČK EÚ, významné kultúrne podujatia sa uskutočnili prakticky na všetkých kontinentoch. Vo väčšine prípadov išlo o koncerty, výstavy, literárne večery alebo semináre a stretnutia propagačného a informatívneho charakteru. ZÚ sa podieľali na účasti slovenských zástupcov na rozličných knižných veľtrhoch a výstavách najrozličnejšieho charakteru. Pozornosť si zasluhuje fakt, že v hodnotenom období sa mierne posilnila tendencia smerovať časť prezentačných podujatí mimo hlavných miest, do najzaujímavejších regiónov prijímajúcich krajín.

Slovenské inštitúty

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že SI sa v krajinách pôsobenia (Rakúsko, Česká republika, Francúzsko, Poľsko, Maďarsko, Nemecko, Ruská federácia, Taliansko, Bulharsko a Rumunsko) stali v roku 2003 podstatnou zložkou realizácie zámerov ZP SR na uvedené obdobie v oblasti kultúrnych stykov. Mnohé podujatia sa uskutočnili v rámci rozsiahlejších prezentácií krajín V4, alebo kandidátskych krajín. Vďaka tomu mal možnosť vidieť širokú ponuku podujatí predstavujúcich kvalitné slovenské umenie nie len okruh stálejších návštevníkov akcií SI, ale i podstatne širší okruh prijímateľov v danej krajine.

5. ĎALŠIE OBLASTI MNOHOSTRANNEJ SPOLUPRÁCE

5.1. Pôsobenie SR v medzinárodných medzivládnych organizáciách

5.1.1. ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

Pôsobenie SR vo vzťahu k OSN a ďalším medzinárodným organizáciám bolo realizované v súlade s prioritami a cieľmi zahraničnej politiky, ako aj v kontexte záverov kľúčových globálnych konferencií a aktuálneho vývoja medzinárodnej scény. Formovanie stanovísk SR k prerokovávaným otázkam bolo koordinované s EÚ, osobitne intenzívne po podpísaní prístupovej dohody s EÚ v apríli 2003. SR sa aktívne zúčastňovala pravidelných koordinačných stretnutí EÚ a podieľala sa na vypracovaní spoločných stanovísk v rámci prebiehajúcich rokovaní hlavných orgánov OSN a špecializovaných organizácií systému OSN v New Yorku, Ženeve a vo Viedni. Nadalej pokračovala spolupráca vo formáte V4.

Prioritne sledovanou agendou bola aj v roku 2003 problematika medzinárodného mieru a bezpečnosti, vrátane boja proti medzinárodnému organizovanému zločinu s akcentom na boj proti terorizmu. Rastúci počet politicko-vojenských kríz a ozbrojených konfliktov zvýraznil význam plánovania a realizácie humanitárnej pomoci. Posun oproti minulému obdobiu nastal tiež presunutím dôrazu na postkonfliktnú situáciu a pomoc pri rekonštrukcii a obnove spoločnosti, kedy humanitárna pomoc dopĺňa rozvojové programy.

SR v rámci plnenia svojich príspevkových povinností sa v roku 2003 zaradila medzi 13 členských krajín OSN, ktoré načas a v plnom rozsahu realizovali všetky relevantné platby do OSN. Aj tento fakt deklaruje dobrý kredit SR v OSN spolu s pripravenosťou zodpovedne zastávať zodpovedné miesto v hlavných orgánoch systému OSN.

58. zasadnutie VZ OSN

Počas tohtoročnej všeobecnej rozpravy 58. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN prezentovala SR stanoviská k širokému spektru medzinárodných otázok, ktoré sa týkajú multilaterálnej spolupráce na pôde OSN. Ťažiskom prejavu boli otázky medzinárodnej bezpečnosti, boja proti medzinárodnému terorizmu, vrátane obnovy a rekonštrukcie Iraku a Afganistanu. SR taktiež informovala o účasti na mierových operáciách, postoji k problematike boja proti terorizmu, mierovému procesu na Blízkom východe, ku kontrole zbrojenia, reformám OSN a jej všeobecnému smerovaniu. SR podporila revitalizáciu práce Valného zhromaždenia a reformu Bezpečnostnej rady OSN. Slovensko plne podporilo rešpektovanie noriem medzinárodného práva, dodržiavanie medzinárodných zmlúv, ako aj princípy multilateralizmu.

Kandidatúra na post nestáleho člena BR OSN na roky 2006-07

Jednou z prioritných úloh zahraničnej politiky SR v roku 2003 bolo presadzovanie kandidatúry na post nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na roky 2006-07. V tomto smere MZV SR aktívne pracovalo na upevnení pozície SR na pôde OSN a v rámci regionálnej skupiny. SR pokračovala v presadzovaní kandidatúry aj prostredníctvom uzatvárania recipročných dohôd o podpore s ostatnými krajinami. SR je jediným kandidátom Východoeurópskej regionálnej skupiny na spomenuté miesto. K dnešnému dňu SR disponuje písomným príslubom podpory zo strany 24 krajín.

Účasť SR v mierových operáciách OSN

SR je jedným z najvýraznejších prispievateľov do mierových operácií OSN a v rebríčku prispievateľských krajín bola počas celého roka 2003 medzi prvou dvadsiatkou spomedzi 191 členských krajín OSN. Jednotky ozbrojených síl SR v počte cca 600 vojakov pokračovali v plnení náročných a zodpovedných úloh v 7 misiách OSN v Európe, Afrike, Ázii a na Blízkom východe (Etiópia-Eritrea - UNMEE, Cyprus - UNFICYP, Izraelско-Sýrske Golanské výšiny - UNDOF, Východný Timor - UNMISSET, Sierra Leone - UNAMSIL, Východné Slavónsko - UNTAES, Irak - UNGCI). Doterajšou účasťou v mierových operáciách si SR vybudovala dobré meno na pôde OSN, čím sa posilnila jej medzinárodná prestíž. Pre SR je v súčasnosti najpočetnejšou mierovou operáciou misia UNFICYP na Cypre, kde pôsobí 276 príslušníkov ozbrojených síl SR (od roku 2001). SR v tejto misii po prvýkrát v histórii prevzala velenie v jednom z troch sektorov misie. Všeobecne sa uplynulý rok v oblasti mierových operácií dá hodnotiť ako mimoriadne náročný, no úspešný. Účasť SR v misii UNMISSET (Východný Timor) bola k decembru 2003 ukončená a v misii UNMEE (Etiópia – Eritrea) redukovaná.

SR uvítala podpísanie Deklarácie medzi EÚ a OSN o spolupráci v oblasti civilného a krízového manažmentu (24.9.2003.), ktorá má viesť k užšej spolupráci oboch organizácií vo vojenských a civilných aspektoch krízového manažmentu. Deklarácia špecifikuje oblasti,

v ktorých sa vzájomná spolupráca môže rozvíjať, najmä výcvik, plánovanie, komunikácia a hodnotenie skúseností.

SR v uplynulom roku venovala maximálnu pozornosť všetkým otázkam súvisiacim s bojom proti medzinárodnému terorizmu a v tejto súvislosti sleduje implementáciu rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1373 (2001). OSN zohráva kľúčovú úlohu v boji proti terorizmu. SR ratifikovala všetkých 12 globálnych protiteroristických dohôv.

SR pravidelne implementuje a aktualizuje sankcie OSN s dôrazom na boj proti medzinárodnému terorizmu. Nespornou výhodou súčasného zákona o vykonávaní medzinárodných sankcií je, že predstavuje komplexnú právnu úpravu sankčného režimu BR OSN, ako aj Rady EÚ. Oproti predošlej právnej úprave, ktorá sa týkala len finančných sankcií, nový zákon upravuje sankcie v oblasti obchodu, nefinančných služieb, dopravy a kultúrnych stykov a rieši tak problematiku sankcií prierezovo. Posledná novelizácia nariadenia vlády SR č. 447/2003 Z. z. nadobudla účinnosť 15. 11. 2003. Vláda SR týmto zároveň splnila medzinárodnoprávne záväzky Slovenskej republiky voči OSN a EÚ.

Mierové využitie jadrovej energie

Aktivity SR na pôde **Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE)** možno hodnotiť pozitívne z hľadiska aktívneho zapojenia SR do projektov technickej spolupráce členských krajín národného, regionálneho i medziregionálneho charakteru, ako aj z hľadiska pôsobenia v rámci dialógu s rozhodujúcimi geopolitickými zoskupeniami, najvýznamnejšími členskými krajinami MAAE a Sekretariátom MAAE k aktuálnym globálnym otázkam v oblasti nešírenia jadrových zbraní a využívania jadrovej energie na mierové účely.

Spoluprácu SR s **Európskou organizáciou pre jadrový výskum (CERN)** možno hodnotiť ako štandardnú, berúc do úvahy možnosti a kapacity vedeckej komunity pre danú oblasť v SR. SR v porovnaní s rovnocennými štátmi dosiahla vysokú úspešnosť získavania vedeckých pracovných miest v organizácii, ako aj cez obchodné kontrakty vysokú návratnosť finančných prostriedkov vložených do organizácie.

Drogy, prevencia kriminality, organizovaný zločin a terorizmus

Spolupráca SR s Úradom OSN pre drogy a kriminalitu so sídlom vo Viedni sa realizovala v kontexte záverov pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí SR E. Kukana, ktorý v januári 2003 rokoval s generálnym riaditeľom Úradovne OSN a súčasne výkonným riaditeľom Úradu OSN pre drogy a kriminalitu A. M. Costom.

SR v roku 2003 završila svoje úspešné 4-ročné pôsobenie v **Komisii OSN pre narkotické látky (CND)** zvolením stáleho predstaviteľa SR pri OSN vo Viedni, amb. Alojza Némethyho na post podpredsedu Byra 46. CND. Ministerský segment bol zvolaný s cieľom vyhodnotiť plnenie Akčného plánu prijatého na 20. osobitnom zasadnutí Valného zhromaždenia OSN proti drogám v roku 1998. Zasadnutia sa zúčastnil podpredseda vlády SR P. Csáky, ktorý vystúpil s prejavom v pléne. V oblasti prevencie kriminality sa delegácia SR, zložená zo zástupcov kompetentných rezortov (MZV, MV, MS a Generálnej prokuratúry SR) aktívne zúčastnila na práci Ad hoc výboru na prípravu Dohovoru OSN proti korupcii. Podpisová konferencia na vysokej úrovni sa uskutočnil v dňoch 9. - 11.12.2003 v mexickej Meride, kde vedúci delegácie SR, minister spravodlivosti D. Lipšic uvedený dohovor za slovenskú stranu podpísal.

Spolupráca v oblasti ekonomiky, priemyslu a duševného vlastníctva

Aktivity Európskej hospodárskej komisie (EHK) v oblasti životného prostredia, vrátane prípravy medzinárodnoprávne záväzných dokumentov na ich podpis vyústili na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí v máji 2003 v Kyjeve, na ktorej sa zúčastnil ako vedúci delegácie SR, minister životného prostredia L. Miklós. V závere konferencie bola prijatá ministerská deklarácia, ktorá vyzdvihla význam procesu životného prostredia pre Európu ako nástroja na podporu ochrany životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja v regióne. Vedúcim delegácie SR na 58. výročnom zasadnutí EHK konajúcom sa v dňoch 4. - 6. marca 2003 bol J. Berényi, štátny tajomník MZV SR, ktorý v rámci politického segmentu na vysokej úrovni vystúpil s prejavom venovaným problematike trvalo udržateľného rozvoja.

Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)

V januári 2003 sa uskutočnila návšteva ministra zahraničných vecí SR E. Kukana v sídle UNIDO vo Viedni, počas ktorej rokoval s generálnym riaditeľom UNIDO C. Magariñosom. Bol potvrdený záujem pokračovať v procese regionálnej spolupráce vo formáte PK, AK, Trojky EÚ a UNIDO k problematike čistejšieho a trvalo udržateľného priemyselného rozvoja s ambíciou zorganizovať v spolupráci s MŽP SR ministerskú konferenciu v roku 2004. SR sa zapája do aktivít UNIDO aj prostredníctvom etablovaného Slovenského centra čistejšej produkcie, ktoré bude v budúcnosti intenzívnejšie využívané na zapojenie do relevantných aktivít SR-UNIDO. Prostredníctvom SM SR vo Viedni boli iniciované aktivity, ktoré aj s využitím dobrých bilaterálnych vzťahov so SM Japonska a využitím potenciálu UNIDO, by mali viesť k realizácii regionálnych projektov v oblasti priemyselného rozvoja s dopadom na životné prostredie. Počas 10. zasadnutia Generálnej konferencie UNIDO (1.-5.12.2003), na ktorej sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom životného prostredia SR L. Miklósom, bola SR zvolená do Rady priemyselného rozvoja (IDB) na funkčné obdobie 2004-2007.

Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)

SR sa aktívne zúčastňovala všetkých hlavných podujatí v Programe FAO. V prvom polroku 2003 zabezpečovala úlohy vyplývajúce z postu predsedníctva v regionálnej skupine pre Európu a postu podpredsedu celosvetového Lesníckeho výboru. SR pracovala aj v pozícii člena Rady Spoločného programu OSN/FAO v rámci Svetového potravinového programu. SR plnila i ďalšie medzinárodné úlohy v Programe práce a rozpočtu FAO na roky 2002-2003 a to členstvo v Dôchodkovom výbore FAO, úlohy regionálneho koordinátora Spoločného programu FAO/WHO Codex Alimentarius - potravinové normy.

V SR sa uskutočnili technické semináre (ako ponuka vlády SR) najmä v oblasti informácií, bezpečnosti potravín a v lesníctve, 22. riadne zasadnutie predsedníctva Spoločného programu FAO/ILO/ECE v lesníckom výcviku.

Na 32. zasadnutí Konferencie FAO (30. 11. – 10. 12. 2003) sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom pôdohospodárstva SR Zs. Simonom, ktorý predniesol vyhlásenie SR.

V SR pokračovala činnosť Strediska FAO o zložení potravín pre strednú a východnú Európu (CEEFOODs) so sídlom v Bratislave na tému „Dimenzie bezpečnosti potravín pre potravinovú bezpečnosť“.

Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO)

V súvislosti s pokračovaním posilňovania medzinárodného patentového systému sa realizovali vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie informovanosti verejnosti o úlohe ochrany duševného vlastníctva. Konkrétnym dôkazom rozvíjajúcej sa spolupráce s WIPO a aktivít Úradu priemyselného vlastníctva SR (ÚVP SR) je otvorenie 3 patentových informačných centier v SR. SR sa zúčastňovala všetkých hlavných podujatí organizácie: mimoriadneho zasadania VZ WIPO (kde bol za generálneho riaditeľa WIPO opätovne zvolený K. Idris), Série zhromaždení WIPO v septembri 2003 na úrovni predsedníčky Úradu priemyselného vlastníctva SR D. Kyliánovej, ako aj expertných rokovaní najmä v oblasti patentového dohovoru, ochranných známk, dizajnov a zemepisných označení, ako aj ochrany audiovizuálnych výkonov a autorských práv.

Medzinárodná telekomunikačná únia (ITU)

Spolupráca s ITU sa koncentrovala na prípravu Svetového summitu o informačnej spoločnosti, ktorý sa bude konať v dvoch fázach – v roku 2003 v Ženeve a v roku 2005 v Tunise. Na troch zasadnutiach Prípravného výboru (PrepComu) na WSIS v Ženeve SR zastupovali členovia koordinačnej skupiny, vedenej štátnym tajomníkom Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Cieľom zasadnutí Prípravného výboru bola príprava dvoch záverečných dokumentov: Deklarácie princípov svetovej informačnej spoločnosti a Akčného plánu na jej realizáciu, ktoré by mal WSIS prijať. Delegáciu SR na Svetovom summite o informačnej spoločnosti v dňoch 10.-12. decembra 2003 v Ženeve viedol minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR P. Prokopovič.

Humanitárna oblasť

Z hľadiska praktickej využiteľnosti prijatých záverov a odporúčaní medzinárodných organizácií v podmienkach SR bola prioritná pozornosť venovaná problematike utečencov, azylantov a otázkam migrácie. Na druhej strane bol položený dôraz na spravodajstvo o aktivitách Medzinárodného výboru Červeného kríža a humanitárnych organizácií v konkrétnych krízových oblastiach (Irak, Afganistan). V kontexte výrazného nárastu počtu žiadateľov o azyl v SR v posledných rokoch, ale tiež z hľadiska budúcej spoločnej azylovej politiky EÚ nadobúda spolupráca SR s Úradom vysokého komisára pre utečencov (UNHCR) stále väčší význam. Spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu možno hodnotiť ako efektívnu, pragmatickú a zameranú na riešenie konkrétnych migračných problémov prostredníctvom schválených projektov. S pozitívnym ohlasom Úradu pre koordináciu humanitárnej pomoci OSN (OCHA) sa stretla ponuka SR poskytnúť humanitárnu pomoc pre Sudán formou dodávky humanitárneho materiálu pre povodňou postihnutú oblasť krajiny. Významným podujatím v roku 2003 bola 28. Medzinárodná konferencia Červeného kríža a Červeného polmesiaca (2.-6.12.2003). SR bola na konferencii zastúpená nielen vládnu delegáciou, ale aj delegáciou Slovenského červeného kríža na čele s čestnou prezidentkou prof. E. Kováčovou. Na základe uznesenia vlády SR č. 330 z 30. apríla 2003 bola realizovaná humanitárna pomoc – potravinová pomoc SR pre Irak prostredníctvom Svetového potravinového programu – Spoločného programu FAO/OSN (WFP) ako aj ďalšia humanitárna pomoc mimo WFP (komodita – lieky). Okrem už spomenutého MV SR zorganizovalo poskytnutie humanitárnej pomoci Alžírsku a Iránu.

Spolupráca v sociálnej oblasti

Najvýznamnejším podujatím v rámci **Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO)** bolo 56. Svetové zdravotnícke zhromaždenie v máji 2003, na ktorom sa zúčastnila delegácia vedená ministrom zdravotníctva SR R. Zajacom. Minister zdravotníctva absolvoval počas svojho pobytu v Ženeve viacero bilaterálnych rokovaní, ako aj stretnutie s riaditeľom európskeho úradu WHO. V rámci Komisie Codex Alimentarius SR naďalej zastávala funkciu regionálneho koordinátora pre Európu. Mimoriadnym úspechom WHO v roku 2003 bolo prijatie Rámcového dohovoru WHO na kontrolu tabaku, ktorý je prvým globálnym dohovorom v oblasti verejného zdravia. EÚ prikladá tomuto dohovoru veľký význam a pozorne sleduje prístupový a ratifikačný proces (dohovor podpísalo už 13 krajín EÚ a 5 pristupujúcich krajín).

Spolupráca s **Medzinárodnou organizáciou práce (ILO)** sa uskutočňovala najmä v kontexte plnenia Dohody o spolupráci medzi SR a ILO z februára 2000, predovšetkým na základe potrieb MPSVR SR v oblasti zamestnanosti, efektívnosti sociálnej ochrany a uplatňovania sociálneho dialógu. V rámci technickej a odbornej spolupráce sa realizovali rokovania v súvislosti s prípravou Zákonníka práce. S týmto zameraním sa uskutočnila aj 1-dňová návšteva ministra L. Kaníka vo februári v Ženeve. Najvýznamnejším podujatím bolo 91. zasadanie Medzinárodnej konferencie práce v júni 2003, za účasti ministra práce, sociálnych vecí a rodiny. Otázky vzájomnej spolupráce SR s ILO boli aj predmetom rokovaní štátneho tajomníka MZV SR Berényiho s riaditeľom regionálneho úradu Buttlerom v marci 2003. Na 17. medzinárodnej konferencii štatistikov práce, ktorá sa uskutočňuje každých 5 rokov sa v novembri 2003 zúčastnil predseda ŠÚ SR a zástupcovia MPSVR SR.

Spolupráca v oblasti školstva a kultúry

Najvýznamnejšou udalosťou v aktivitách UNESCO v roku 2003 bolo 32. zasadnutie Generálnej konferencie v dňoch 29.9. – 17.10.2003 v Paríži. Delegáciu SR viedol minister životného prostredia L. Miklós. Súčasťou boli dve ministerské podujatia: Okrúhly stôl na tému „Kvalita vzdelávania“, na ktorom SR zastupoval minister školstva SR M. Fronc a okrúhly stôl o vedomostnej spoločnosti, na ktorom sa zúčastnil minister kultúry R. Chmel. Počas generálnej konferencie minister kultúry SR rokoval s generálnym riaditeľom UNESCO K. Matsurom. Na konferencii SR získala posty podpredsedov Komisie pre vzdelávanie (D. Kopčanová) a Komisie pre informatiku (L. Molnár), ako aj členstvo v pracovnej skupine pre volebné právo (L. Miháliková). Súčasne prebehli voľby do Výkonnej rady a ďalších subsidiárnych orgánov UNESCO ako aj voľby do Výboru svetového dedičstva v rámci 14. Valného zhromaždenia členských krajín Dohovoru o svetovom kultúrnom a prírodnom dedičstve. SR je členom Výkonnej rady UNESCO do roku 2005. SR vo voľbách do Výboru svetového dedičstva neuspela, získala druhý najväčší počet hlasov spomedzi protikandidátov regiónu.

Zastúpenie občanov SR v medzinárodných organizáciách

SR má v OSN a medzinárodných organizáciách so sídlom v New Yorku, Ženeve a vo Viedni primerané zastúpenie, vo vzťahu k MAAE a Sekretariátu Prípravného výboru CTBTO vo Viedni je dokonca vyššie ako umožňujú kritéria pre obsadzovanie postov na báze geografického princípu a výšky finančnej podpory zo strany krajiny. Tento stav jasne demonštruje vysokú profesionalitu expertov SR, ktorí majú v medzinárodných organizáciách

dlhodobu dobrú pozíciu, ako aj prácu SM v tejto oblasti. Okrem spomenutého má SR zastúpenie aj vo FAO, kde M. Kadlečíková zastáva post predstaviteľky FAO pre strednú a východnú Európu, čo je vyššie postavenie ako umožňujú kritériá na základe geografických zásad a výšky členského príspevku a ďalších podpôr.

Spolupráca s ostatnými rezortmi

Spolupráca MZV SR s rezortmi je uspokojivá. Interakcia vo väzbe na aktivity medzinárodných organizácií prostredníctvom SM SR v New Yorku, Ženeve a vo Viedni závisí od úrovne profesionálneho vybavenia príslušných zložiek ministerstiev, ktoré do medzinárodnej spolupráce v rámci OSN vstupujú. V tomto smere možno vyzdvihnúť spoluprácu s MŽP SR, MV SR, MO SR, MP SR, MZ SR, MPSVaR SR a ÚJD SR.

Spolupráca s MO SR má predpoklady pre zintenzívnenie v nadväznosti na pripravovaný materiál na rokovanie vlády SR ohľadne stratégie pôsobenia OSSR v misiách a operáciách NATO, EÚ, OSN a ďalších medzinárodných operáciách v roku 2004.

Nesplnené ciele

SR v priebehu roka neuspela vo voľbách do Výkonnej rady WMO (čo možno pripísať neochote krajín RA VI dohodnúť sa na spoločných kandidátoch a neochote krajín západnej Európy podporiť kandidátov SVE) a vo voľbách do Výboru svetového dedičstva UNESCO. Úspechom SR bolo postúpenie do druhého kola a získanie druhého najvyššieho počtu hlasov z krajín SVE. Kandidatúra F. Lipku do OIV nezískala dostatočnú podporu členských krajín.

5.1.2. RADA EURÓPY

SR plnila úlohy spojené s členstvom v Rade Európy (RE), ktorých vyhodnotenie sčasti vykonával monitorovací a kontrolný mechanizmus orgánov tejto organizácie. V rámci tohto procesu boli výsledky dosiahnuté SR hodnotené pozitívne. Drobné nedostatky (spoločné pre transformujúce sa krajiny) sa v spolupráci s príslušnými orgánmi Rady Európy priebežne odstránili. Slovenská republika sa dostala z pozície prijímateľa pomoci do pozície vyspelej členskej krajiny, od ktorej sa očakáva donorský prístup k aktivitám Rady Európy.

5.1.3. ORGANIZÁCIA PRE BEZPEČNOSŤ A SPOLUPRÁCU V EURÓPE (OBSE)

SR sa v priebehu roka 2003 aktívne zapájala do aktivít OBSE, ktoré pod vedením holandského predsedníctva nadväzovali na závery portskej Ministerskej rady OBSE. Íšlo hlavne o vytvorenie rovnováhy medzi tromi dimenziami činnosti OBSE, boj proti terorizmu, reagovanie na nové hrozby a riziká, konsolidáciu operatívnych kapacít, aktívnejšie vstupy organizácie pri riešení problémov v krízových regiónoch a v ohniskách konfliktov, podporu mierového riešenia sporov na Kaukaze a v Moldavsku, boj proti nelegálnemu obchodovaniu s ľuďmi, vypracovanie nového strategického dokumentu v ekologickej a environmentálnej dimenzii. SR aktívne vystupovala v komplexnom politickom dialógu OBSE, či už spoločne so skupinami štátov ako ich plnoprávny člen, napr. v jednom bloku s členskými a asociovanými krajinami EÚ, v rámci zoskupenia V 4 alebo samostatne.

SR sa aktívne zapájala do aktivít OBSE vo všetkých troch dimenziách OBSE: vojensko-politickej, ľudsko-právnej a ekonomicko-environmentálnej. Ťažiskovým podujatím **vo vojensko-politickej oblasti** bolo konanie prvej výročnej hodnotiacej konferencie OBSE o bezpečnosti (Viedeň 5.-6.6.2003), ktorá bola prvou konferenciou tohto druhu. Táto konferencia zaplnila medzeru v systéme hodnotiacich konferencií OBSE v bezpečnostnej oblasti a vytvorila podmienky na posilnenie bezpečnostného dialógu medzi účastníkmi štátmi, ako aj sa od začiatku stala prostriedkom na výraznejšie pôsobenie na štáty, ktoré si neplnia svoje záväzky v tejto oblasti.

Zmluva o otvorenom nebi (ZON)

V prvom časovom období implementácie Zmluvy (1.1.2002 – 31.12.2003) SR začala prakticky realizovať ustanovenia ZON. SR prijala tri pozorovacie lety a vykonala jeden pozorovací let (nad územím Ukrajiny). V ďalšom období (r. 2004) bude mať SR pozorovací let nad RF spoločne s USA a pozorovací let nad SR uskutoční Ukrajina.

Zmluva o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZKOS)

Rok 2003 bol poznamenaný tlakom na splnenie posledných politických záväzkov z Istanbulského summitu OBSE (1999) (potvrdených Ministerskou radou OBSE v Porte 2002), a to stiahnutie Zmluvou obmedzovanej konvenčnej výzbroje, techniky a vojsk RF zo základní v Gruzínsku a stiahnutie vojenského materiálu, munície a vojsk z Moldavska. Podľa hodnotení väčšina zmluvných štátov Ruská federácia tieto záväzky stále bezo zvyšku nespĺnila. SR svoj politický záväzok z Istanbulu – znížiť do konca roka 2003 maximálne úrovne počtu bojových tankov a obrnených vozidiel – splnila v časovom predstihu a súčasné počty sú ešte nižšie ako počty, ku ktorým sa SR v Istanbuli zaviazala. Dôvodom tohto prekročenia je uskutočnenie reformy ozbrojených síl a s ňou súvisiace prehodnotenie počtu jednotlivých druhov výzbroje. Dohoda o adaptácii ZKOS. SR zdieľa názor členských štátov NATO v otázke ratifikácie Dohody, t.j. k ratifikácii Dohody prikrôčia až potom, keď Rusko splní všetky svoje politické záväzky.

V ľudsko-právnej oblasti bolo novým uskutočnenie dvoch konferencií na aktuálne témy: konferencia o antisemitizme a konferencia proti rasizmu, diskriminácii a netolerancii. Obidve konferencie vyvolali výrazný ohlas, pričom podčiarkli fakt, že táto problematika opäť nadobúda v účastníckych štátoch OBSE novú aktuálnosť. Vyvrcholením podujatí v ľudskej dimenzii bolo konanie Implementačnej schôdzky OBSE k ľudskej dimenzii, na ktorej sa prediskutoval široký okruh problémov. SR v súčasnosti spĺňa štandardy OBSE v tejto oblasti. SR informovala o politike vlády v oblasti zlepšenia životných podmienok Rómov. Napriek tomu sa ešte na tohoročnej schôdzke vyskytli dve vecné pripomienky: jedna sa týkala údajných sterilizácií rómskych žien (s kritikou vystúpila delegácia USA) a druhá nezvyčajne vysokého počtu veriacich potrebných na registráciu cirkvi, resp. náboženského spoločenstva v SR. Hoci v oblasti OBSE sa vcelku – s národnými odlišnosťami v kvalite – plnia štandardy OBSE, problematickosť ich plnenia narastá smerom na východ. Okrem Bieloruska, osobitné znepokojenie vyvoláva situácia v kaukazských republikách a ešte viac v stredoázijských republikách, kde dochádza fakticky ku konštituovaniu režimov, v ktorých sú zjavne znížované štandardy OBSE. Osobitný prípad predstavuje Čečensko, kde napriek snahám RF o politické riešenie, nedošlo k zlepšeniu situácie.

SR sa spolupodieľala na tvorbe Akčného plánu OBSE pre otázky Rómov a Sintiov, ktorého cieľom je posilniť snahy účastníckych krajín a inštitúcií OBSE pri zabezpečení plnohodnotného a rovnoprávného postavenia Rómov v spoločnosti a potláčaní diskriminácie. Aj vďaka príspevku SR je Akčný plán koncipovaný na princípe „pre Rómov s Rómami“, keďže okrem odporúčaní pre účastnícke krajiny a inštitúcie OBSE sa pripomína aj aktívne zapojenie a spoluzodpovednosť rómskej komunity.

Aktuálnej problematike nelegálneho obchodovania s ľuďmi, drogami, malými a ľahkými zbraňami bolo venované výročné podujatie ekonomicko-environmentálnej dimenzie OBSE: 11. zasadnutie Ekonomického fóra OBSE (Praha 20.-23.5.2003). Osobitné pracovné skupiny prerokovali úlohu vlád v boji proti nelegálnemu obchodovaniu, možnosti zamedzenia vplyvu nelegálneho obchodovania na hospodársky život, ako aj úlohu OBSE v tejto oblasti. Vyvrcholením holandského predsedníctva OBSE bolo 11. zasadnutie Ministerskej rady OBSE (Maastricht 1.-2.12.2003), na ktorom sa zúčastnila delegácia SR vedená ministrom zahraničných vecí E. Kukanom.

Pozorovanie volieb v účastníckych štátoch OBSE

V priebehu roka 2003 sa Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva podieľal na monitorovaní volieb v Moldavsku, Srbsku a Čiernej Hore, Arménsku, Moldavsku, Albánsku, Azerbajdžane a Gruzínsku. Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE - ODIHR, vyslal, resp. vyšle svojich pozorovateľov aj na monitorovanie volieb v Bulharsku, Srbsku a Čiernej Hore, Chorvátsku a Ruskej federácii. SR sa zúčastnila na pozorovaní volieb v Arménsku, Moldavsku, Azerbajdžane, Gruzínsku a RF prostredníctvom svojich dlhodobých a krátkodobých pozorovateľov.

Účasť SR na dlhodobých misiách OBSE

SR ako účastnícky štát OBSE sa aktívne podieľa na aktivitách OBSE aj formou participácie na procesoch riešenia konkrétnych a praktických problémov v jednotlivých regiónoch a oblastiach konfliktu. V tomto smere pôsobí OBSE prostredníctvom jednotlivých misií a oblastných aktivít, ktoré umožňujú aktívnu prítomnosť organizácie v regiónoch a situáciách, ktoré si to vyžadujú a zároveň predstavujú naplnenie politických záväzkov v praxi. SR ako členský štát OBSE participuje na činnosti OBSE aj prostredníctvom účasti v dlhodobých misiách OBSE. K 1.12.2003 bolo zastúpenie SR v dlhodobých misiách OBSE nasledovné: Gruzínsko (2), Macedónsko (1), Moldavsko (1), Chorvátsko (1), Azerbajdžan (1), Srbsko a Čierna Hora (1). Občania SR pôsobia aj na sekretariáte OBSE vo Viedni a v Prahe, kde okrem generálneho tajomníka J. Kubiša pracuje ďalších 6 slovenských pracovníkov. Celkovo pôsobí v štruktúrach a misiách OBSE 13 občanov SR.

Stykové aktivity v roku 2003

V dňoch 4.-5.3.2003 sa uskutočnila pracovná návšteva Vysokého komisára pre národnostné menšiny R. Ekéusa, počas ktorej sa stretol s predsedom vlády SR M. Dzurindom, podpredsedom vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj P. Csáky, ako aj s predstaviteľmi ústredných orgánov štátnej správy, akademickej obce, mimovládnych organizácií a príslušníkmi maďarskej národnostnej menšiny. Cieľom návštevy bolo prerokovať aktuálne otázky súvisiace s postavením národnostných menšín v SR vrátane

problematiky Zákona o Maďaroch žijúcich v susedných krajinách. V dňoch 1.7.2003 sa konala pracovná návšteva R. Ekéusa na Slovensku. Hlavnou témou návštevy bola problematika Zákona o zahraničných Maďaroch. V dňoch 1.-2.12.2003 sa delegácia SR vedená ministrom zahraničných vecí E. Kukanom zúčastnila na 11. zasadnutí Ministerskej rady OBSE v Maastrichte.

5.1.4. ZÁPADOEURÓPSKA ÚNIA

Po inkorporovaní Petersberských úloh Západoeurópskej únie do Zmluvy o EÚ a prenesení operačných aktivít Západoeurópskej únie na EÚ, plní Západoeurópska únia už iba reziduálne funkcie: 1. kolektívna obrana (vyjadrená v článku 5 modifikovanej Bruselskej zmluvy), 2. európska spolupráca v oblasti vyzbrojovania (prostredníctvom nástrojov WEAG a WEAO) a 3. parlamentná spolupráca a medziparlamentný dohľad nad Európskou bezpečnostnou a obrannou politikou prostredníctvom Parlamentného zhromaždenia Západoeurópskej únie. Zhromaždenie Západoeurópskej únie, ktoré sa z Dočasného premenovalo na Medziparlamentné zhromaždenie pre európsku bezpečnosť a obranu, aby tak zdôraznilo dôležitosť svojej funkcie ako medziparlamentného orgánu pre dohľad nad Európskou bezpečnostnou a obrannou politikou, sa zišlo na 49. zasadnutí. Prvá časť sa za účasti SR konala v júni v Štrasburgu a druhá bez účasti SR v decembri v Paríži. Zasadnutiam dominovali aktuálne otázky medzinárodnopolitického vývoja a predovšetkým však priebeh Konventu a následne Medzivládnej konferencie o Zmluve o EÚ, výsledok ktorých môže mať vplyv na ďalší osud Západoeurópskej únie. Pre SR bola v roku 2003 dôležitá otázka pristúpenia k modifikovanej Bruselskej zmluve, ktorú poslanci Zhromaždenia Západoeurópskej únie na svojich zasadnutiach viackrát otvorili. Poslanci vyzvali Radu Západoeurópskej únie, aby oslovila štáty, ktoré sa v roku 2004 stanú členmi NATO aj EÚ, aby indikovali, či majú záujem pristúpiť k modifikovanej Bruselskej zmluve. Rada Západoeurópskej únie, ako hlavný rozhodovací orgán Západoeurópskej únie, však túto výzvu zatiaľ nerešpektovala. Základný problém Západoeurópskej únie v súčasnosti predstavuje práve tá skutočnosť, že zatiaľ čo mnohé jej praktické funkcie (predovšetkým Petersberské úlohy) boli prenesené na EÚ, iné funkcie, predovšetkým záväzok kolektívnej obrany, jej síce nominálne ostali, avšak Západoeurópska únia je schopná ich plniť len v teoretickej rovine. Ostatné dve reziduálne funkcie Západoeurópskej únie nie sú predovšetkým z pohľadu poslancov v Zhromaždení Západoeurópskej únie v navrhovanom znení Zmluvy o EÚ dostatočne riešené, takže nie je možné ich „zrušenie“ v rámci Západoeurópskej únie. Západoeurópska únia samotná ich však nie je schopná prakticky naplňať. To robí zo Západoeurópskej únie organizáciu, ktorej hodnota a príspevok do európskej bezpečnosti a bezpečnostnej spolupráce sú viac ako diskutabilné. Napriek tomu, že túto skutočnosť si všetky členské krajiny uvedomujú, v súčasnosti neexistuje medzi nimi dostatočná politická vôľa na vyriešenie problému ďalšej existencie Západoeurópskej únie, ktoré sa ponúka v zrušení platnosti modifikovanej Bruselskej zmluvy.

5.1.5. ORGANIZÁCIA PRE HOSPODÁRSKU SPOLUPRÁCU A ROZVOJ (OECD)

Rok 2003 je tretím rokom členstva SR v Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD). Slovensku sa podarilo úspešne začleniť do práce tejto prestížnej Organizácie, pričom môžeme povedať, že SR sa v maximálnej miere snaží využiť možnosti tohto fóra pre získavanie a výmenu skúseností s ekonomicky, ale i politicky najdôležitejšími a najvplyvnejšími krajinami sveta.

V dňoch 17. - 19. septembra 2003 sa v **Tatranskej Lomnici a Bratislave uskutočnila pracovná návšteva najvyššieho orgánu OECD – Rady OECD** na čele s generálnym tajomníkom organizácie Donaldom Johnstonom, súčasťou ktorej bolo aj 1064. zasadnutie Rady OECD - po prvýkrát na Slovensku. Zasadnutie Rady OECD, ktorej členmi sú stáli predstavitelia (na úrovni veľvyslancov) všetkých tridsiatich členských krajín pod vedením generálneho tajomníka OECD, sa uskutočnilo v 43-ročnej histórii organizácie iba piatykrát mimo sídla OECD v Paríži (predtým v Tokiu, Berlíne, Varšave a Istanbule). Pracovná návšteva Slovenskej republiky sa uskutočnila pri príležitosti 10. výročia vzniku Slovenskej republiky a 3. výročia vstupu SR do OECD (SR je členom OECD od 14.12.2000). Uvedené podujatie prispelo k posilneniu vzájomných vzťahov medzi SR a OECD ako aj k pozitívnemu prezentovaniu SR ako novej členskej krajiny OECD. Súhlasné stanovisko Rady OECD s uskutočnením tejto najvýznamnejšej akcie v doterajšej histórii organizácie na Slovensku, ako aj samotný priebeh podujatia, sa niesol v znamení ocenenia reformného úsilia a celého transformačného procesu v SR zo strany OECD. Jedným z hlavných bodov programu zasadnutia Rady OECD v Tatranskej Lomnici bolo **schválenie pozície SR vo vzťahu k Liberalizačným kódom OECD**, v nadväznosti na poprístupovú previerku SR vo Výbore CMIT uskutočnenú v apríli 2003. V diskusii vystúpilo viacero členov Rady OECD, ktorí ocenili markantný pokrok SR v ekonomických reformách, v reštrukturalizácii bankového sektora, v procese privatizácie, ako aj v dôslednom plnení liberalizačných záväzkov prijatých pri vstupe do OECD v roku 2000. V diskusii vystúpili aj predstavitelia EÚ, Európskej komisie a USA, ktorí vyzdvihli dosiahnuté výsledky reforiem, ako aj pokračujúce reformné úsilie vlády SR. Zároveň ocenili značné diplomatické úsilie SM SR pri OECD, ktoré prispelo k nájdeniu kompromisného riešenia v kontroverznej otázke audiovizie a umožnilo odblokovať schválenie tejto správy.

V roku 2003 sa uskutočnilo v poradí druhé hodnotenie **Ekonomického prehľadu SR**, ktorého priebeh ako aj celkové hodnotenie vyznelo pre SR veľmi pozitívne, pričom OECD vysoko hodnotila najmä uskutočnené, ako aj prebiehajúce štrukturálne reformy.

V súčasnosti prebieha na Slovensku reforma systému zdravotnej starostlivosti. Z uvedeného dôvodu sa SR aktívne zapojila aj do trojročného **Projektu zdravia (OECD Health Project)**, ktorý je zameraný na zhodnotenie a porovnanie systémov zdravotnej starostlivosti v členských krajinách OECD, na ekonomickú výkonnosť zdravotníctva a na príčiny jej odlišnosti v rôznych členských štátoch OECD.

V dňoch 29.-30.9.2003 sa v Paríži konalo **zasadnutie ministrov práce a zamestnanosti členských krajín OECD**. Delegáciu SR viedol minister práce, sociálnych vecí a rodiny Ľudovít Kaník. V rámci Fóra OECD „Dobré pracovné miesta/zlé pracovné miesta, mýty alebo realita“ prezentoval minister Kaník konkrétne úlohy SR v oblasti politiky trhu práce zamerané na zvyšovanie zamestnanosti a vytváranie dobrých pracovných príležitostí na Slovensku.

Údaje z **Poľnohospodárskeho výhľadu OECD** už niekoľko rokov vo významnej miere pomáhajú formulovať prognózy dosahov vstupu Slovenska do EÚ na náš agrárny sektor. Naše dlhodobé pôsobenie v poľnohospodárskych schémach OECD konkrétnym spôsobom pomáha odstraňovať bariéry obchodu a skvalitniť marketing poľnohospodárskych komodít. Aktívne využitie výsledkov práce OECD v oblasti pôdohospodárstva môže, okrem iného, Slovensku vytvoriť dobré predpoklady stať sa vzdelaným a informovaným hráčom aj na poli európskej poľnohospodárskej politiky.

SR sa zapojila do projektu **Štúdia o potravinovej pomoci v krajinách OECD** a pripravila svoj vstupný prehľad. V spolupráci s OECD sa v Bratislave dňa 4.9.2003 uskutočnil seminár pod názvom „Využitie poznatkov OECD pri rozvoji agropotravinárskeho sektora SR“.

5.1.6. SVETOVÁ OBCHODNÁ ORGANIZÁCIA (WTO)

Hlavnou udalosťou v roku 2003 bola V. Ministerská konferencia WTO ktorá sa uskutočnila v septembri v Cancúne v Mexiku. Na tejto konferencii bol vyhodnotený pokrok dosiahnutý v obchodných rokovaníach otvorených v rámci DDA počas 4. MK v Doha. Konferencia v Cancúne skončila neúspechom, bolo prijaté len krátke vyhlásenie ministrov, v ktorom potvrdili záväzok k DDA, avšak nebol dosiahnutý pokrok v jednotlivých oblastiach. Vedúcim slovenskej delegácie bol ŠTAT MH SR. MZV SR bolo zastúpené na úrovni ŠTAT MZV SR.

5.2. Odzbrojenie a kontrola zbrojenia

5.2. ODZBROJENIE

Zahraničnú politiku v oblasti kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia realizuje SR hlavne prostredníctvom multilaterálnych fór, ako OSN - 1. výbor, Komisia OSN pre odzbrojenie, Konferencia o odzbrojení a tiež samostatné rokovacie fóra a implementačné orgány odzbrojovacích zmlúv a kontrolných režimov, ktorých je SR zmluvnou stranou alebo členským štátom. SR je zmluvnou stranou všetkých významných dohôd v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia, vrátane Zmluvy o nešírení jadrových zbraní (NPT), Dohovoru o zákaze biologických zbraní (BWC), Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC), Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBT), Dohovoru o určitých druhoch konvenčných zbraní (CCW), Dohovoru o zákaze protipechotných mín (tzv. Ottawský dohovor). V rámci kontrolných režimov je SR členom Wassenaarskeho usporiadania, Austrálskej skupiny, Skupiny jadrových dodávateľov (NSG) a dobrovoľne dodržiava princípy Kontrolného režimu pre raketové technológie (MTCR), ktorého sa chce stať členom. SR je tiež členom Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) a Zanggerov(ho) výboru.

Výbor VZ OSN pre odzbrojenie a medzinárodnú bezpečnosť (1. výbor)

V rámci práce Výboru Valného zhromaždenia OSN pre odzbrojenie a medzinárodnú bezpečnosť (1.výbor), SR svoje postoje v rámci prijímania rezolúcií tohto výboru, vychádzajúc z priorit svojej zahraničnej politiky, úzko koordinovala s pozíciami EÚ a krajín NATO. Rokovania boli do značnej miery sústredené na hľadanie zlepšenia vo fungovaní 1. výboru. Snaha o úpravy procedúr je však do istej miery iba pokusom o preklopenie krízy produktivity, ktorou v súčasnosti prechádzajú viaceré multilaterálne odzbrojovacie fóra.

Konferencia o odzbrojení

SR si štandardne plnila svoje povinnosti vyplývajúce z členstva v Konferencii o odzbrojení (KO). Situácia v KO však napriek snahe členských krajín zostáva nezmenená. Už piaty rok po sebe KO nebola schopná prijať program práce a začať substantívne rokovania. Problematickými zostávajú najmä otázky jadrového odzbrojenia a zabránenie pretekov v zbrojení v kozme. Absencia konsenzu vo vzťahu k programu práce zabránila aj otvoreniu rokovaní o nediskriminačnej, multilaterálnej a efektívne verifikovateľnej zmluve

zakazujúcej výrobu štiepných materiálov pre zbrane a iné jadrové výbušné zariadenia (FMCT), ktorá patrí k prioritám SR.

Aktivity SR v rámci EÚ

SR sa v priebehu roka 2003 a osobitne od podpísania prístupovej dohody k EÚ v apríli 2003 aktívne zúčastňovala na zasadnutiach pracovných skupín EÚ: pre export zbraní - COARM, jadrové nešírenie - CONOP, globálne odzbrojenie - CODUN a problematiku OBSE – COBSE. Prioritnou témou v r. 2003 sa stal boj proti šíreniu zbraniam hromadného ničenia (ZHN).

5.2.1. OBLASŤ ZBRANÍ HROMADNÉHO NIČENIA (ZHN)

Aktivity SR vo vzťahu k ZHN vychádzali predovšetkým z rámca určeného EÚ, ktorá v r. 2003 zaradila predmetnú problematiku medzi svoje priority, ako to explicitne potvrdil aj summit EÚ v Solúni. Únia na ňom prijala tri základné dokumenty – Deklaráciu Európskej rady o nešírení ZHN, Základné princípy Stratégie EÚ proti šíreniu ZHN a Akčný plán pre implementáciu Základných princípov. Následne ich rozpracovala aj za účasti SR do ďalších dokumentov, ako je Spoločná pozícia EÚ o univerzalizácii a posilnení multilaterálnych dohôd v oblasti nešírenia ZHN a ich nosičov a samotná Stratégia EÚ proti šíreniu ZHN. SR si osvojila všetky úlohy vyplývajúce z vyššie uvedených dokumentov a usiluje sa o ich čo najrýchlejšiu a najefektívnejšiu implementáciu s cieľom podporiť ich účinok na riešenie problémov spojených so šírením ZHN.

Zmluva o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBT)

V rámci CTBT bola pozornosť sústredená na snahy o urýchlenie nadobudnutia jej platnosti. V roku 2003 bola CTBT ratifikovaná iba jednou krajinou - Alžírskom, ktorej ratifikácia je nutnou podmienkou na jej nadobudnutie platnosti. Zostávajúcich 12 krajín zatiaľ neprejavilo ochotu CTBT ratifikovať a tak termín nadobudnutia jej platnosti zostáva stále otvorený. SR svojím prístupom a príspevkom do tohoto procesu potvrdila svoju dlhodobú politiku zameranú na podporu celkového jadrového odzbrojenia a nešírenia. SR ako jedna z krajín, ktorej ratifikácia je nevyhnutná na jej nadobudnutie platnosti svojím prístupom a príspevkom do tohto procesu potvrdila svoju dlhodobú politiku zameranú na podporu celkového jadrového odzbrojenia a nešírenia. Jednoznačne podporovala a presadzovala jej urýchlené podpísanie a ratifikáciu krajinami, ktoré tak doteraz neurobili. Na novembrovom zasadnutí Prípravnej komisie Organizácie CTBT (CTBTO) SR zastávala v 2. polroku funkciu podpredsedu, čo je vyjadrením aktívneho ocenenia aktivity SR smerom k tejto zmluve. V dňoch 3. – 5. septembra 2003 sa vo Viedni uskutočnila 3. konferencia podľa článku XIV. zmluvy zameranej na urýchlenie nadobudnutia jej platnosti. SR, spolu s ďalšími krajinami, účasťou ministra zahraničných vecí SR na tejto konferencii zvýraznila význam zmluvy pre posilnenie režimu nešírenia jadrových zbraní a jadrové odzbrojenie.

Prípravná komisia Organizácie Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (PrepCom CTBTO)

SR uplatňovala priority zahraničnej politiky (integrácia do EÚ a NATO) predovšetkým prostredníctvom koordinácie spoločných stanovísk a pozícií s krajinami EÚ a na všetkých zasadnutiach orgánov CTBTO.

Dohovor o zákaze chemických zbraní (CWC) a Organizácia pre zákaz chemických zbraní (OPCW)

SR sa v súlade s cieľmi Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC) usiluje o včasné a úplné uplatňovanie jeho zásad. SR prikladá veľký význam činnosti Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW) a dobrému fungovaniu jej technického sekretariátu. Slovensko sa pravidelne aktívne zúčastňuje na implementácii tohto významného dohovoru aj v medzinárodnom meradle a tiež sa aktívne zapája do aktivít OPCW.

Významnou udalosťou, ktorej SR venovala v r. 2003 mimoriadnu pozornosť bola 1. hodnotiaca konferencia zmluvných strán CWC, ktorá sa uskutočnila v holandskom Haagu dňoch 28. 4. - 9. 5. 2003 za účasti štátneho tajomníka MZV SR. Táto konferencia, ako prvá od nadobudnutia platnosti CWC, bola svojím významom mimoriadne dôležitým okamihom v oblasti zákazu chemických zbraní, a to osobitne v súčasnej napätej medzinárodnej situácii, keď sa stupňuje tlak medzinárodného spoločenstva v boji proti zbraňam hromadného ničenia. Hlavnou náplňou konferencie bolo hodnotenie samotného Dohovoru o zákaze chemických zbraní, stavu jeho implementácie a dodržiavania a hodnotenie činnosti Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW), ktorá vznikla po nadobudnutí platnosti dohovoru.

V máji sa SR stala členom Výkonnej rady OPCW na nasledujúce dvojročné obdobie. Zvolenie SR potvrdzuje dlhodobý aktívny prístup SR v rámci chemického odzbrojenia a uznanie zo strany ostatných členských štátov organizácie. SR zároveň pokračuje v aktívnej spolupráci s OPCW pri implementácii Dohovoru o zákaze chemických zbraní zameranej predovšetkým na medzinárodnú spoluprácu a pomoc medzi zmluvnými stranami.

SR prezentovala ponuku OPCW uskutočniť v nasledujúcom období 3 aktivity na území SR za medzinárodnej účasti - workshop o koordinácii pomoci, kurz protichemickej ochrany pre inštruktorov z členských štátov OPCW a špeciálny výcvik expertov Technického sekretariátu OPCW a expertov členských krajín OPCW so skutočnými vysoko rizikovými látkami.

Dôležitou súčasťou spolupráce OPCW bolo aj schválenie bilaterálnej dohody medzi OPCW a SR o výsadách a imunitách 8. konferenciou členských štátov OPCW v októbri 2003.

Dohovor o zákaze biologických zbraní (BWC)

Pôsobenie SR vo vzťahu k Dohovoru o zákaze biologických zbraní určila 5. hodnotiaca konferencia zmluvných štátov BWC (2001-2002), na ktorej došlo k výraznému zlomu v procese prípravy Verifikačného protokolu. Namiesto neho sa presadilo smerovanie založené na názore, že posilnenie a dodržiavanie BWC musí byť založené na disciplíne každého štátu a predovšetkým na detailnom rozpracovaní implementácie BWC na národných úrovniach.

SR sa v auguste 2003 zúčastnila expertného stretnutia zmluvných štátov BWC, na ktorom boli identifikované rôzne aspekty implementácie BWC na národných úrovniach. Sledovanie tohto prístupu formálne potvrdila novembrová Výročná konferencia zmluvných štátov BWC. SR sa na nej v rámci rovnako zmysľajúcich krajín (EÚ, Západná regionálna skupina) zasadzovala za jednoznačne špecifikované záväzky pri prijímaní opatrení

zameraných na posilnenie dohovoru v uvedených intenciách. Hoci závery obsiahnuté v Správe zo zasadnutia zmluvných štátov BWC sú výsledkom kompromisu medzi záujmami regionálnych skupín a jednotlivých krajín, deklarácie spomenutých rovnako zmysluplných krajín sa stali akýmsi neformálnym politickým záväzkom vykonať všetky potrebné kroky v prospech predmetného cieľa. MZV SR v tejto súvislosti iniciovalo v októbri 2003 vznik medzirezortnej komisie, ktorá sa bude implementáciou BWC zaoberať vo všetkých aspektoch. Uvedené aktivity zapadajú do širšieho rámca, obsiahnutého v „Stratégii EÚ proti šíreniu zbraní hromadného ničenia (ZHN)“, prijatej na summite v Solúni v júni 2003, v „Akčnom pláne pre implementáciu základných princípov Stratégie EÚ proti šíreniu ZHN“ a ďalších následných dokumentoch.

5.2.2. OBLASŤ KONVENČNÝCH ZBRANÍ

Protipechotné míny (Ottawský proces)

V roku 2003 pokračovali aktivity v rámci Dohovoru o zákaze použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín (PPM) a o ich zničení (Ottawský dohovor (OD)). SR sa aktívne zúčastnila medzisesionálnych zasadnutí štyroch stálych výborov OD, ako aj 5. konferencie zmluvných strán OD, ktorá sa konala v dňoch 15. – 19. 9. 2003 v thajskom Bangkoku. Vyjadřila na nej zásadné postoje k otázkam, ktoré majú význam pred 1. hodnotiacou konferenciou Dohovoru predovšetkým z humanitárneho hľadiska ako jeho kľúčového aspektu. Poukázala na to, že je nutné nepoľaviť v pôsobení na tie štáty, ktorých pripojenie sa k Dohovoru by prinieslo zásadný zlom v približovaní sa jeho univerzalite. Celkove sa SR v oblasti zákazu PPM predstavila ako jedna z najprogresívnejších krajín a to aj spomedzi krajín EÚ, v rámci ktorých je sporný jeden zo zásadných aspektov Dohovoru – definícia PPM

SR bola v správe Landmine Monitor, vydanéj pri príležitosti 5. konferencie zmluvných štátov, identifikovaná ako krajina, ktorá si riadne plní všetky záväzky a je aktívna vo viacerých krajinách pri odminovacích prácach.

Dohovor o určitých druhoch konvenčných zbraní (CCW)

SR v r. 2003 aktívne participovala na implementácii výsledkov 2. Hodnotiacej konferencie Dohovoru o určitých druhoch konvenčných zbraní (CCW). To sa dialo najmä vo formáte zasadnutí Skupiny vládnych expertov a následnej konferencie zmluvných strán CCW. Zameriavala sa na dve kľúčové otázky; otázku mín, iných ako protipechotných a nevybuchnutých pozostatkov vojny. Výsledkom týchto aktivít je prijatie v poradí už 5. protokolu k Dohovoru CCW o nevybuchnutých pozostatkoch vojny.

SR v r. 2003 absolvovala proces ratifikácie Zmeny článku 1 „Dohovoru o zákazoch alebo obmedzeniach použitia určitých konvenčných zbraní, ktoré môžu byť považované za nadmerne zraňujúce alebo majúce nerozlišujúce účinky“. Celý ratifikačný proces predmetnej zmeny by mal byť v SR ukončený do konca januára 2004 uložením ratifikačných listín u generálneho tajomníka OSN.

Ručné a ľahké zbrane

Už tradične SR venovala zvýšený záujem problematike ručných a ľahkých zbraní a medzinárodným snahám o zabránenie ich nezákonného obchodovania. Počas 1. bienálnej

schôdzky členských krajín OSN k implementácii Akčného plánu OSN k ručným a ľahkým zbraňam odovzdala SR národnú správu o stave implementácie tohto plánu na predchádzanie, boj a odstránenie nezákonného obchodu s týmito zbraňami.

5.2.3. KONTROLA EXPORTU

Austrálska skupina (AG)

Austrálska skupina pokračovala v konzultáciách a výmene informácií k transferu citlivých chemických a biologických položiek a tovarov dvojakého použitia a vytvoreniu efektívneho mechanizmu kontroly exportu týchto položiek v súlade s medzinárodnými záväzkami.

Vláda SR v máji 2003 schválila zásady pre transfery citlivých chemických a biologických tovarov, ktoré na svojom minuloročnom zasadnutí vypracovala a prijala Austrálska skupina. Cieľom zásad je obmedziť riziko šírenia chemických a biologických zbraní a s nimi spojeného terorizmu prostredníctvom kontroly transferov tovarov v súlade s článkom III Dohovoru o zákaze biologických zbraní, článkom I Dohovoru o zákaze chemických zbraní a všetkými relevantnými rezolúciami Bezpečnostnej rady OSN. Prijatie zásad je plne v zhode s cieľmi zahraničnej politiky SR v oblasti zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti, nešírenia zbraní hromadného ničenia a boja proti terorizmu.

Zanggerov výbor (ZC)

ZC bol zriadený za účelom interpretácie článku III.2 NPT, čo je harmonizácia politik štátov NPT pri exportoch jadrových materiálov. V roku 2003 sa diskutovalo hlavne o otázke budúcnosti ZC z pohľadu prijímania nových členov, resp. dobrovoľného dodržiavania pravidiel ZC, vzťahov s NSG a ostatnými režimami a tiež o prispôbovaní a aktualizácii kontrolných zoznamov.

V rámci zavedeného systému výmeny informácií o exporte jadrových materiálov predložila SR v roku 2003 notifikáciu o exporte jadrových materiálov za rok 2002.

Na dvoch pracovných zasadnutiach (jún a október) sa zúčastnil aj zástupca ÚJD SR.

Skupina jadrových dodávateľov (NSG)

Cieľom NSG je uplatňovanie politiky kontroly exportu jadrových materiálov do nečlenských krajín NSG na základe Zmluvy o jadrovom nešírení (NPT). Účastnícke krajiny si vymieňajú informácie o zamietnutiach exportu resp. doplnkové informácie o exportoch kontrolovaných položiek.

V roku 2003 prebehli dve zasadnutia tzv. Konzultačnej skupiny. Aktuálnou diskutovanou témou bol Irán a otázka možného zvolania mimoriadneho plenárneho zasadnutia NSG venovanému iba vývoju situácie v Iráne.

Na plenárnom zasadnutí NSG, ktoré sa uskutočnilo v juhokórejskom Busane, boli do delegácie SR začlenení zástupcovia Úradu pre jadrový dozor SR (ÚJD SR). Medzi najdôležitejšie výsledky patrí dohoda na vystúpení predsedu NSG na nasledujúcej hodnotiacej konferencii NPT (rok 2005), súhlas s kontaktovaním iných režimov kontroly exportu, uskutočnenie tretieho zasadnutia licenčných a colných expertov (LEEM) a potvrdenie záujmu skupiny o vyžadovanie podpísania dohody s MAAE o bezpečnostných zárukách a ratifikovania dodatkového protokolu a dodržiavania Pravidiel NSG ako podmienok pre dodávky jadrových materiálov. Delegácia SR sa aktívne zúčastňovala zasadnutí NSG, pričom vyjadrila podporu (vo väčšine prípadov v koordinácii s EÚ) návrhom na väčšiu

transparentnosť kontroly exportu jadrových materiálov („Catch-all“, „grandfather clause“ a „safety exception“). Na zasadnutiach sa, okrem zástupcov MZV SR pravidelne zúčastňoval aj zástupca ÚJD SR.

Wassenaarske usporiadanie (WA)

Základným cieľom činnosti WA je dobrovoľné uplatňovanie politiky kontroly exportu konvenčných zbraní a tovarov dvojako použitia spôsobom, aby sa predišlo tzv. destabilizujúcemu hromadeniu zbraní zo strany niektorých vlád alebo zoskupení, ktoré pri obstarávaní tohto citlivého materiálu dokážu využiť medzery v legislatíve jednotlivých krajín pri kontrole exportu.

Rok 2003 bol pre WA dôležitý predovšetkým z dôvodu celkového zhodnotenia činnosti od roku 1999, keď prebehlo podobné zhodnotenie posledný krát. Pokračovala diskusia k problematike predchádzania obstarávania zbraní a materiálov dvojako použitia zo strany teroristov. Veľká časť diskusie bola venovaná výmene všeobecných informácií o aktuálnej situácii v oblastiach považovaných z pohľadu kumulácie zbraní za citlivé. Na pôde WA bola v priebehu roka pomerne široko diskutovaná otázka rozširovania aktivít WA smerom k potenciálnym novým kandidátom. Delegácia SR prezentovala na zasadnutiach vybrané informácie o úprave vnútroštátneho systému kontroly exportu zbraní.

Kontrolný režim raketových technológií (MTCR)

V rámci dlhodobého úsilia o získanie členstva v Režime kontroly raketových technológií (MTCR) SR zintenzívnila rokovania na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni s partnerskými krajinami s cieľom získania ich podpory. Vo februári sa uskutočnila prvá návšteva predsedu MTCR v SR s cieľom vyhodnotenia pripravenosti SR na vstup do tohto kontrolného režimu. Prijatý bol na úrovni štátneho tajomníka MZV SR. O svojej návšteve následne informoval ostatné účastnícke štáty MTCR, ktoré o členstve SR v kontrolnom režime rozhodnú na základe konsenzu. V rámci boja proti šíreniu ZHN pokračovala SR v podpore úsilia zamedziť nežiaducemu šíreniu rakiet a raketových technológií a dosiahnuť určitý stupeň univerzalizácie medzinárodnej spolupráce v boji proti šíreniu zbraní hromadného ničenia a prostriedkov ich dopravy. Ako konkrétny príspevok SR k tomuto úsiliu predložila výročnú správu o národnej implementácii tohto Medzinárodného kódexu správania sa proti šíreniu balistických rakiet.

Kontrola exportu vojenského materiálu

Svoju pozornosť SR sústredila tiež na oblasť kontroly exportu zbraní a vojenského materiálu. V roku 2003 sa SR pri vývoze zbraní riadila medzinárodnými záväzkami prihlasujúc na princípy zavedené medzinárodnými organizáciami ktorých je členom, alebo na ktorých členstvo aspiruje. Základnou prioritou v rámci týchto záväzkov sú obmedzenia BR OSN, EÚ a OBSE. SR pri kontrole exportu prihliada taktiež na ustanovenia a odporúčania obsiahnuté v Kódexe správania sa krajín EÚ pri vývoze zbraní, a rozhodnutia a odporúčania multilaterálnych kontrolných režimov. SR sa pravidelne zúčastňovala medzinárodných multilaterálnych a bilaterálnych konzultácií a výmeny informácií ku kontrole exportu.

5.3. Zahraničná spolupráca a rozvojová pomoc

5.3.1. OFICIÁLNA ROZVOJOVÁ POMOC (ODA)

MZV SR pripravilo počas roka kľúčové strategické dokumenty potrebné na spustenie mechanizmu oficiálnej rozvojovej pomoci, skrátene ODA (Strednodobá koncepcia ODA na roky 2003-2008, Národný program ODA na rok 2003, Smernica ODA, Základná zmluva ODA s UNDP, Základná zmluva ODA so Srbskom a Čiernou Horou, Finančné memorandum s UNDP, Finančné memorandum so SČH, Memorandum o porozumení so CIDA, kontrakt s administrátorom Fondu Bratislava-Belehrad, Rámcový program pre Srbsko a Čiernu Horu), vytvorilo dôležité partnerstvá s krajinami, ktoré by mali byť príjemcami slovenskej ODA (najmä Srbsko a Čierna Hora) a zahájilo intenzívnu spoluprácu s bilaterálnymi a multilaterálnymi donormi (Kanada/CIDA, Európska komisia, UNDP, krajiny EÚ, nové členské krajiny), zapojilo sa do humanitárnych akcií v Alžírsku a Iraku. Jednotlivé aktivity mali výraznú mediálnu odozvu doma i v zahraničí. Vytvorili sa základné predpoklady pre to, aby sa ODA stala jedným z hlavných nástrojov slovenskej zahraničnej politiky. Bolo vyhlásené prvé grantové kolo slovenskej ODA pre 12 prioritných krajín pre regióny Balkánu, Strednej Ázie a Afriky.

5.3.2. HUMANITÁRNA POMOC

Vzhľadom na pripravované členstvo v EÚ vzniká potreba skvalitnenia spolupráce taktiež v humanitárnej oblasti, ktorou sa Slovenská republika zaradi do systému humanitárnej pomoci Únie. Definitívne dokončenie reformy systému poskytovania humanitárnej pomoci SR rieši *Koncepcia poskytovania humanitárnej pomoci SR do zahraničia* pripravovaná Ministerstvom vnútra v spolupráci s MZV SR. Uvedená koncepcia má za cieľ reflektovať nové skutočnosti vyplývajúce z členstva v EÚ a prispieť k zefektívneniu humanitárnej pomoci SR. Humanitárna pomoc je poskytovaná ako reakcia na mimoriadne udalosti, ktoré väčšinou nie je možné predvídať. Z tohto dôvodu nie sú plánované konkrétne akcie v oblasti humanitárnej pomoci.

Z hľadiska praktickej využiteľnosti prijatých záverov a odporúčaní medzinárodných organizácií v podmienkach SR bola prioritná pozornosť venovaná problematike utečencov, azylantov a otázkam migrácie. Na druhej strane bol položený dôraz na spravodajstvo o aktivitách Medzinárodného výboru Červeného kríža a humanitárnych organizácií v konkrétnych krízových oblastiach (Irak, Afganistan). V kontexte výrazného nárastu počtu žiadateľov o azyl v SR v posledných rokoch, ale tiež z hľadiska budúcej spoločnej azylovej politiky EÚ nadobúda spolupráca SR s Úradom vysokého komisára pre utečencov (UNHCR) stále väčší význam. Spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu možno hodnotiť ako efektívnu, pragmatickú a zameranú na riešenie konkrétnych migračných problémov prostredníctvom schválených projektov.

Na základe uznesenia vlády SR boli realizované dve dodávky humanitárnej pomoci pre Irak v spolupráci s Armádou SR a prostredníctvom Svetového potravinového programu OSN (WFP). Humanitárna pomoc bola taktiež poskytnutá zemetraseniami postihnutému Alžírsku. Významným podujatím v roku 2003 bola 28. Medzinárodná konferencia Červeného kríža a Červeného polmesiaca (2.-6.12.2003). SR bola na konferencii zastúpená nielen vládnu delegáciou, ale aj delegáciou Slovenského červeného kríža na čele s čestnou prezidentkou prof. E. Kováčovou. S pozitívnym ohlasom Úradu pre koordináciu humanitárnej pomoci OSN (OCHA) sa stretla ponuka SR poskytnúť humanitárnu pomoc pre Sudán formou

dodávky humanitárneho materiálu pre povodňami postihnutú oblasť krajiny, ktorá však zatiaľ nebola realizovaná.

Humanitárna pomoc Slovenskej republiky v roku 2003 bola poskytnutá v celkovej hodnote 32,2 mil. Sk. Na realizácii humanitárnej pomoci sa podieľali Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a Ministerstvo obrany SR.

Dňa 5. júna 2003 bola do Alžíru dopravená zásielka humanitárneho materiálu (lieky, elektrocentrály, poľné postele a deky) v hodnote 6,5 milióna Sk ako pomoc obetiam vlny zemetrasení, ktoré v máji postihli severné pobrežie Alžírska.

Na prelome júla a augusta bol ženijnou jednotkou MO SR dopravený zdravotnícky materiál pre ľudí postihnutých vojenským konfliktom v provinciách Karbalá a Nadžaf v Iraku. V spolupráci so Svetovým potravinovým programom OSN (WFP) bola tiež Iraku poskytnutá potravinová pomoc vo forme dodávky 250 ton sušeného mlieka zo SR, určená najmä pre najzraniteľnejšie vrstvy obyvateľstva ako rodiny s malými deťmi a dojčiace matky. Celková hodnota humanitárnej pomoci Iraku bola vo výške 25,7 mil. Sk.

V súčasnosti je v spolupráci s Úradom OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA), pripravovaná materiálna humanitárna pomoc v hodnote 1,9 mil. Sk pre Sudán, postihnutý povodňami. Uvedená dodávka sa plánuje realizovať na konci roku 2003, resp. začiatkom roku 2004.

5.4. Aktivita v regionálnych zoskupeniach

5.4.1. STREDOEURÓPSKA INICIATÍVA (SEI)

V rámci tohtoročného poľského predsedníctva Stredoeurópskej iniciatívy (SEI) sa pravidelný summit predsedov vlád členských krajín SEI uskutočnil v dňoch 20.-21. novembra 2003 vo Varšave. Plenárne zasadnutie predsedov vlád bolo venované výmene názorov na politickú situáciu v regióne SEI a na určenie úlohy SEI v procese rozširovania EÚ. Predsedovia vlád vyzdvihli dôležitosť procesu rozširovania EÚ, ktorý by mal zostať aj naďalej otvorený. V tejto súvislosti uvítali iniciatívu EK Širšia Európa, zameranú na spoluprácu EÚ s jej susedmi, ktorá má prispieť k posilneniu bezpečnosti, stability, demokracie a ďalšieho rozvoja v celej Európe. Vzhľadom na historické zmeny v súčasnej Európe bude cieľom SEI podpora a asistencia jej členských štátov EÚ novým kandidátskym krajinám v ich prístupových procesoch do euroatlantických štruktúr. Paralelne so summitom predsedov vlád sa uskutočnilo aj 6. Ekonomické fórum SEI a Fórum mládeže.

V roku 2003 sa v Bratislave v dňoch 24.-25.10.2003 uskutočnil prvý projekt SR v Programe SEI pod názvom „Medzinárodný workshop členských krajín SEI pre budovanie a posilňovanie IACS, LPIS, GIS a Platobnej agentúry“.

5.4.2. STREDOEURÓPSKA DOHODA O VOENOM OBCHODE (CEFTA)

V roku 2003 bolo hlavnou udalosťou septembrové stretnutie predsedov vlád krajín CEFTA v Slovinskom Brde. Stretnutie malo hodnotiaci charakter doterajšej spolupráce a načrtlo možné spôsoby ďalšej spolupráce po vstupe krajín do EÚ. SR a ďalšie vstupujúce krajiny do EÚ prestanú byť zmluvnými stranami tejto dohody dňom ich vstupu do únie.

5.4.3. SVETOVÁ COLNÁ ORGANIZÁCIA (WCO)

V roku 2003 MZV SR participovalo na práci WCO na poli politického posudzovania jednotlivých aktivít SR v tejto organizácii. Priestor na presadzovanie politických záujmov SR v tejto organizácii má MZV SR v práci politického výboru WCO, ktorý zasadá v priebehu roka. Je na mieste vyzdvihnúť veľmi dobrú spoluprácu medzi Colným riaditeľstvom SR a MZV SR pri presadzovaní stanovísk SR v politickom výbore SR.

6. MEDZINÁRODNOPRÁVNA A KONZULÁRNA OBLASŤ

6.1. Medzinárodnoprávna oblasť

V medzinárodnoprávnej oblasti sa MZV SR v rámci svojej pôsobnosti sústredilo na presadzovanie a obhajobu práv a záujmov Slovenskej republiky.

OSN

MZV SR sa v rámci aktivít OSN v roku 2003 aktívne zúčastňovalo práce 6. výboru OSN (právneho). V rámci neho bol zriadený osobitný výbor pre jurisdikčné imunity štátu a jeho majetku, ktorý mal v roku 2003 dve zasadnutia. SR na týchto zasadnutiach presadzovala, aby sa „Články o jurisdikčnej imunite štátu a jeho majetku“, spracované Komisiou OSN pre medzinárodné právo, pretransformovali do právne záväznej medzinárodnej zmluvy. SR má záujem na kodifikácii tejto oblasti medzinárodného práva.

V oblasti boja proti organizovanému zločinu MZV SR pripravilo na ústavné prerokovanie ratifikáciu Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu tak, aby ratifikačná listina SR mohla byť u generálneho tajomníka OSN uložená do konca roka 2003. Cieľom dohovoru je zaviesť univerzálnu povinnosť štátov trestne stíhať organizovanie jednotlivcov v zločineckých skupinách a ďalšie špecifické formy nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti (najmä obchodovanie s ľuďmi, korupciu, marenie výkonu spravodlivosti). Dohovor predpokladá tiež účinnú medzinárodnú spoluprácu orgánov podieľajúcich sa na boji proti organizovanému zločinu. Ratifikácia dohovoru je medzinárodnoprávnym záväzkom vyplývajúcim z relevantných rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN a tiež záväzkom zo Zmluvy o pristúpení k EÚ.

Medzinárodný trestný súd

S cieľom podporiť medzinárodné spoločenstvo v jeho úsilí dôsledne trestať páchanie najzávažnejších trestných činov - genocídy, zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a v budúcnosti trestného činu agresie, sa SR aktívne zapájala do procesu zriaďovania stáleho Medzinárodného trestného súdu (ďalej len „MTS“) s právomocou vykonávať medzinárodnú trestnú jurisdikciu nad fyzickými osobami za ich spáchanie. V roku 2003 sa delegácia MZV SR zúčastnila dôležitého procesu voľby sudcov MTS na prvom zasadnutí Zhromaždenia štátov, zmluvných strán MTS, neskôr aj voľby prokurátora MTS a zástupcu prokurátora MTS. Kandidátka SR (Ing. Elena Sopková) bola zvolená do Výboru pre rozpočet a financie (pomocný orgán Zhromaždenia).

Prístupový proces k EÚ

MZV SR (na základe uznesenia vlády SR č.412/2003) prebralo od júna 2003 koordinačnú úlohu vo veci zosúlad'ovania medzinárodných zmlúv s právom ES/EÚ. V roku 2003 sa tento proces zintenzívnil, keďže mnohé zmluvy je potrebné zosúladiť do termínu vstupu SR do EÚ, t.j. do 1.5.2004. V spolupráci s gestormi medzinárodných zmlúv prebieha najmä identifikácia dvojstranných medzinárodných zmlúv uzavretých s tretími štátmi (nečlenmi EÚ), ktoré bude potrebné zmeniť, resp. ktorých platnosť bude potrebné ukončiť v súvislosti so záväzkami zo Zmluvy o pristúpení k EÚ. V tejto súvislosti MZV SR spolupôsobí pri ústavnom prerokúvaní týchto zmien, resp. ukončení platnosti príslušnými gestormi zmlúv a vykonáva potrebné právne úkony vo vzťahu k dotknutým tretím štátom. V druhej polovici roku 2003 boli tretím štátom navrhnuté zmeny zmlúv týkajúcich sa najmä obchodnej a hospodárskej spolupráce, vzájomnej ochrany a podpory investícií, pripravujú sa zmeny zmlúv o spolupráci colných orgánov a ďalšie, ukončuje sa platnosť zmlúv o voľnom obchode a niektorých zmlúv v oblasti veterinárnej a fytosanitárnej spolupráce. V súvislosti so vstupom do EÚ je potrebné tiež zabezpečiť, aby sa SR stala čo najskôr zmluvnou stranou určených medzinárodných zmlúv, ktoré tvoria spoločný právny základ Európskeho spoločenstva a jeho členských štátov. Aj v tejto oblasti MZV SR aktívne spolupôsobí. MZV SR sa aktívne zúčastňuje zasadnutí niektorých pracovných skupín Rady EÚ z oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (COJUR, COMAR, COTER) a tiež pracovnej skupiny Rady EÚ pre Európsky súdny dvor.

Revízia zmluvnej základne po sukcesii SR do zmlúv bývalého Československa

Potreba zosúlad'ovania medzinárodných zmlúv s právom ES/EÚ podstatne ovplyvnila aj dlhodobý prebiehajúci proces revízie zmluvnej základne s jednotlivými štátmi sveta po sukcesii Slovenskej republiky do zmlúv bývalej ČSFR v roku 1993, ktorá tým získala novú dimenziu. Cieľom revízie zmluvnej základne s príslušným štátom je potvrdiť platnosť aktuálnych medzinárodných zmlúv a skončiť platnosť tých zmlúv, ktoré sa nevykonávajú, sú prekonané, resp. sú v rozpore s právom ES/EÚ. Proces posudzovania zmluvnej základne sa tak rozširuje aj na medzinárodné zmluvy, ktoré boli uzavreté už priamo Slovenskou republikou po 1.1.1993. MZV SR v rámci revízie ukončuje platnosť medzinárodných politických zmlúv uzavretých bývalým Československom v rokoch 1960-1989 so štátmi niekdajšej socialistickej sústavy.

Vstup do NATO

Spoločnou úlohou zodpovedných rezortov v tejto oblasti je zabezpečiť, aby sa SR stala po svojom vstupe do NATO zmluvnou stranou všetkých medzinárodných zmlúv, ktoré tvoria tzv. „právne acquis“ Aliancie. MZV SR v tejto súvislosti v roku 2003 pripravilo na ústavné prerokovanie návrh dvoch tzv. statusových medzinárodných zmlúv, ktorých stranami sú všetky členské štáty NATO. Ide o tzv. Ottawskú dohodu, ktorej cieľom je zabezpečiť potrebné výsady a imunity pre NATO, pre predstaviteľov členských štátov v NATO, pre medzinárodný personál NATO a pre expertov zúčastňujúcich sa misií pre NATO a Bruselskú dohodu, ktorej cieľom je zabezpečiť potrebné výsady a imunity pre misie a predstaviteľov tretích (nečlenských) štátov pri NATO. Podpis dohôd bude možný až po vstupe SR do NATO.

Všeobecne k uzavieraníu medzinárodných zmlúv

Od 1. januára 2003 do 1. decembra 2003 SR uzavrela 40 dvojstranných zmlúv (originály uložené v archíve MZV SR), z toho 7 prezidentských, 26 vládnych a 7 rezortných zmlúv) a 12 mnohostranných dohovorov. SR od svojho vzniku dňa 1.1.1993 podpísala do 1.12.2003 asi 930 dvojstranných medzinárodných zmlúv a stala sa stranou asi 216 mnohostranných medzinárodných zmlúv.

Implementácia rozsudku MSD vo veci SVD Gabčíkovo-Nagymaros

V rámci implementácie rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v spore o Sústavu vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros sa v roku 2003 rokovania vládnych delegácií SR a MR, pracovnej skupiny pre právne otázky ani vodohospodársko-technickej pracovnej skupiny nekonali. Takýto stav trvá už od apríla 2002. Maďarská strana po voľbách v apríli 2002, až do konca roka 2003 nevymenovala vládneho splnomocnenca na rokovania so SR, ani splnomocnenca MR v konaní pred MSD v Haagu. Výsledky práce skupiny pre monitoring Dunaja za rok 2003 podľa platnej Dohody medzi vládou SR a vládou MR o dočasných technických opatreniach a prietokoch do Dunaja a Mošonského ramena Dunaja z 19. apríla 1995 boli medzi SR a MR záverečne odsúhlasené, podpísané a prezentované v novembri 2003, spolu s publikáciou.

6.2. Konzulárna oblasť

6.2.1. PRIORITY V KONZULÁRNEJ OBLASTI

Plnenie úloh zahraničnej politiky v roku 2003 sledovalo prioritne zosúladzovanie vízovej praxe SR s vízovou praxou štátov EÚ v zmysle nariadenia R ES číslo 539/2001, ďalšie rozširovanie kariérnej a honorárnej konzulárnej siete konzulárnej siete. V roku 2003 bol etablovaný GK New York a 11 honorárnych konzulátov v Antverpách (Belgické kráľovstvo), v Medžugorí (BaH), v Lipsku (NSR), v Teerijärvi (Fínska republika), v Göteborgu (Švédske kráľovstvo), v Conacry (Guinea), v Mapute (Mozambik), v Dakare (Senegal), v Indianopolise (USA), v Montevideu (Uruguay) a v Kišínove (Moldavsko), tvorbu on-line systému na vydávanie víz. Do konca roka 2003 bude týmto spôsobom napojených 64 konzulárnych oddelení a GK SR z existujúcich 68 úradov, pokračovanie negociačného procesu readmisných a bezvízových dohôd s niektorými štátmi, pokračovanie spolupráce konzulárnych odborov krajín V4.

6.2.2. BILATERÁLNE VZŤAHY V OBLASTI KONZULÁRNEJ PRAXE

V súvislosti s prístupovým procesom k EÚ zosúladiť SR v plnom rozsahu svoju vízovú politiku s vízovou politikou EÚ. V súlade s Nariadením Rady EÚ číslo 539/2001 uvádzajúcim zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti, bola (v prípadoch kde uzavretiu bezvízovej dohody bránila nečinnosť druhého štátu, resp. nastali iné dôvody, ktoré bránili uzavretiu dohody alebo druhý štát jednostranne zrušil vízovú povinnosť pre slovenských štátnych občanov) jednostranne zrušená vízová povinnosť pre

štátnych občanov Andorrského kniežatstva, Bruneja Darussalamu, Guatemalskej republiky Hondurasu, Nikaragujskej republiky, Panamskej republiky, Republiky Salvádor, Singapúrskej republiky, Spojených štátov mexických, Uruguajskej východnej republiky, Venezuelskej bolívarovskej republiky a Spojeným štátom americkým.

Stav personálneho obsadenia v konzulárnej oblasti

Stav personálneho obsadenia v konzulárnej oblasti možno označiť za uspokojivý. Za ostatné obdobie rokov 2002 a 2003 však konzulárna agenda zaznamenala pozoruhodný nárast v súvislosti s úlohami vyplývajúcimi z tzv. „euroagendy“ a jej implementácie. V súvislosti s plánovaným pristúpením k „Schengenu“ sa zvýšilo za obdobie roka 2003 plnenie úloh súvisiacich s počítačovým spracovaním víz, zavedením on-line systému ako i zabezpečovanie konzultačnej činnosti medzi ZÚ SR MZV SR a MV SR. Keďže agenda bude mať z tohto pohľadu naďalej stúpajúci trend, budú za nezmenenej potreby plnenia štandardných konzulárnych funkcií a úloh, kvantitatívne a kvalitatívne nároky na personálny stav konzulárnej služby neustále narastať.

Vzťahy a spolupráca v oblasti konzulárnej praxe

Mimoriadny význam aj v roku 2003 mala pre SR spolupráca v stredoeurópskom priestore, a to predovšetkým so susednými krajinami jednak z pohľadu integračných záujmov ako aj z pohľadu snahy o vybudovanie stabilného a bezpečného priestoru. Aj v roku 2003 pokračovala dobrá spolupráca v konzulárnej oblasti s krajinami V4. Kontakty medzi konzulárnym odborom MZV SR a zastupiteľskými úradmi krajín V4 ako aj medzi našimi diplomatmi a úradmi prijímajúceho štátu boli intenzívne. Ich potreba a prospešnosť vychádzala najmä zo skutočnosti, že sa jedná o štáty susediace so SR a súčasne o štáty, ktoré sa budúci rok stanú spolu so SR členmi EÚ. Prioritne bola sledovaná problematika zosúlad'ovania legislatívy v azylovej a vízovej oblasti, zabezpečovania ochrany vonkajších hraníc EÚ ale aj ďalšie otázky vyplývajúce z teritoriálnej blízkosti štátov V 4 a z nastávajúceho členstva v EÚ. Uvedené vzťahy môžeme charakterizovať ako bezproblémové.

Medzirezortné vzťahy možno označiť za veľmi dobré a prospešne fungujúce. Kooperácia v rámci konzulárnej agendy prebieha predovšetkým s MV SR, pri uzatváraní bezvízových a readmisných dohôd ako aj pri vybavovaní matričných vecí a štátoobčianskej agendy. Významnú súčinnosť poskytuje v rámci konzulárnej agendy Úrad hraničnej a cudzineckej polície P PZ SR. V rámci ďalších druhov agend spolupracuje MZV SR a útvary konzulárnej služby v zahraničí s Ministerstvom spravodlivosti SR a Centrom pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže.

V rámci vzťahov s Českou republikou rezonovala za sledované obdobie predovšetkým problematika migrácie a usadzovania rómskych komunít zo SR na území ČR. V spolupráci s MZV ČR sa podarilo v čase tesne pred vojenskými operáciami v Iraku zabezpečiť návrat skupiny občanov SR (celkom 19 osôb). Počet žiadateľov zo SR o azyl v ČR a jeho nárast, od roku 2000, mal zatiaľ, od roku 2002 do augusta 2003 neustále stúpajúci trend. Rok 2003 je doterajším počtom žiadateľov SR 1090 (údaj za I.-X./03) varujúci a SR je v kontexte celkového počtu žiadateľov o azyl v ČR stále v skupine prvých troch krajín, medzi RF a Ukrajinou. Ďalšími krajinami sú Čína a Vietnam. Žiadatelia o azyl pochádzajú prevažne z východného Slovenska. Ako dôvod žiadostí uvádzajú zlé ekonomické podmienky a diskrimináciu. Z relácií ZÚ SR Praha vyplýva, že ide o občanov z košického a prešovského kraja a s najväčšou pravdepodobnosťou ide o azylantov z ekonomických, špekulatívnych

dôvodov. Zistilo sa totiž, že títo poberajú podporu v nezamestnanosti a ostatné sociálne dávky v mieste bydliska, ako i finančné príspevky poskytované českou vládou azylantom. Doposiaľ nebol ani jednému žiadateľovi zo SR udelený azyl v ČR. Z doposiaľ uskutočnených bilaterálnych rokovaní na rôznych úrovniach bolo ustálené, že zvýšený počet žiadateľov SR o azyl v ČR nie je až takým významným problémom, ktorý by zaťažoval česko-slovenské vzťahy, avšak vzhľadom na negatívny trend vo vývoji tejto problematiky je potrebné mu venovať zvýšenú pozornosť. Podľa údajov MV ČR z celkového počtu občanov SR, ktorí žiadajú vo svete azyl, žiada až 40 % o azyl v ČR. Spravidla ide o spontánne migračné pohyby, pričom MV ČR zatiaľ nedisponuje poznatkami, že ide o organizovaný pohyb. Podľa zistení MV ČR sa na migrácii slovenských Rómov do ČR z 30% podieľa úžera, ďalej si slovenskí Rómovia pri podávaní žiadostí o azyl sťažujú na reštrikcie v sociálnych dávkach a na nedostatočnú zdravotnícku starostlivosť.

Ďalšou témou, ktorá za obdobie roka 2003 rezonovala bola úprava, resp. liberalizácia súčasného vízového režimu **s Ukrajinou**. V kontexte harmonizácie vízovej politiky bol v roku 2000 v rámci predvstupovej stratégie zavedený s Ukrajinou vízový režim. O jeho liberalizáciu prejavila záujem ukrajinská strana počas stretnutia prezidenta SR Rudolfa Schustera s prezidentom Ukrajiny Leonidom Kučmom v Tatranskej Javorine 9. marca 2003. Existujúca právna úprava vízového režimu medzi SR a Ukrajinou v zásade vyhovuje potrebám slovenskej strany a nie je v rozpore s požiadavkami európskeho acquis, najmä vo vzťahu k Nariadeniu Rady (ES) č.2414/2001 zo 7. decembra 2001. Na zavedenie vízovej povinnosti voči občanom Ukrajiny reagovala ukrajinská strana rozhodnutím o vypovedaní Dohody medzi vládou SR a vládou Ukrajiny o odovzdávaní a prijímaní osôb cez spoločné štátne hranice, podpísanej 14.10.1993. Mechanizmus vypovedania readmisnej dohody však nebol z ukrajinskej strany spustený a dohoda ostala v platnosti. Zavedenie vízového režimu voči Ukrajine postihlo najmä občanov, ktorí využívali relatívne voľný prechod cez ukrajinsko-slovenskú hranicu na kriminálne aktivity, čierny obchod a vykonávanie neoprávneného podnikania alebo zárobkovej činnosti. Obojstranne výhodné obchodné vzťahy medzi oboma štátmi priamo neovplyvňuje forma vízového režimu. V oblasti aktívneho cestovného ruchu došlo bezprostredne po zavedení vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny k poklesu návštevnosti slovenských turistických stredísk. Liberalizácia vízového režimu s Ukrajinou, resp. posudzovanie opcie zavedenia asymetrického vízového modelu je v súčasnom období predmetom posudzovania možností a hľadania optima v kontexte záväzkov SR ako prístupujúcej krajiny k EÚ a praktických dopadov navrhovaného riešenia.

Ďalšou reláciou, ktorá mala eminentný záujem na liberalizácii existujúceho vízového režimu bola v závere roka 2003 aj **Srbsko a Čierna Hora**. Asymetrický vízový model so Srbskom a Čiernou Horou je so všetkými jeho aspektmi predmetom posudzovania a hľadania možných riešení a postupov.

Pozitívom v danom vývine vízového režimu vo vzťahu k **Veľkej Británii** bolo počiatočné zrušenie tranzitných víz pre občanov SR ku dňu 16.10.2003 a následné zrušenie vízovej praxe voči SR zo strany **Veľkej Británie** od 18.12.2003 a **Írska** od 22.12.2003.

V roku 2003 pokračovalo v intenciách uznesenia vlády SR č. 740 z 3. júla 2002 o stave a rozvoji siete ZÚ SR v zahraničí, rozširovanie kariérnej konzulárnej siete SR. Od 15.9.2003 začal svoju činnosť Generálny konzulát SR v New Yorku. Oficiálne otvorenie GK New York sa uskutočnilo 18. 12. 2003 za účasti ministra zahraničných vecí SR. Vzhľadom na skutočnosť, že z uznesenia vlády SR č. 501 z 18. júna 2003, týkajúceho sa stavu a rozvoja siete ZÚ SR, vyplýva povinnosť do 31. augusta 2004 zabezpečiť otvorenie Generálneho

konzulátu SR v Los Angeles boli ZÚ Washington a ústredím uskutočnené prípravné kroky smerujúce k splneniu uloženej úlohy. V rámci rozširovania siete konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulmi pokračovalo budovanie siete týchto konzulátov SR. Bolo zriadených celkovo 11 konzulátov. SR má tak vybudovanú sieť honorárnych konzulátov pozostávajúcu zo 116 konzulárnych úradov tohto druhu. V dňoch 29.-30.10. 2003 sa v Bratislave uskutočnila v poradí už 4. porada honorárnych konzulov SR. Na porade sa z počtu 116 zúčastnilo 56 honorárnych konzulov. Ku koncu roka 2003 pôsobilo v SR 26 konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi. V priebehu roka 2003 došlo rozhodnutím ministra ZV SR k zrušeniu Honorárneho konzulátu Republiky Burkina Faso.

6.2.3. READMISNÉ A BEZVÍZOVÉ DOHODY

V hodnotenom období boli uzavreté Dohoda medzi vládou SR a vládou Brazílskej federatívnej republiky o čiastočnom zrušení vízovej povinnosti a Dohoda medzi vládou SR a vládou Osobitnej administratívnej oblasti Macao Čínskej ľudovej republiky o zrušení vízovej povinnosti

V hodnotenom období bol výmenou nôt potvrdený vzájomný bezvízový režim s Andorrským kniežatstvom, Nikaragujskou republikou a Guatemalskou republikou, bola jednostranne zrušená vízová povinnosť so Singapurskou republikou, Spojenými štátmi mexickými, Uruguajskou východnou republikou, Venezuelskou bolívarovskou republikou, Bolívijskou republikou, Kostarickou republikou, Honduraskou republikou, Panamskou republikou, Republikou Salvádor, Brunejom a Darussalamom

Dohoda medzi vládou SR a vládou Paraguajskej republiky o zrušení vízovej povinnosti bola schválená vládou a je pripravená na podpis.

V súvislosti s prístupovým procesom SR do EÚ a z toho vyplývajúcou harmonizáciou vízovej politiky boli vypovedané bezvízové dohody s Kubánskou republikou, Seychelskou republikou a Juhoafrickou republikou. V roku 2003 začala taktiež prvá etapa vybavovania konzulárnych pracovísk slovenských ZÚ niektorými technickými zariadeniami umožňujúcimi kontrolu pravosti cestovných dokladov (elektronický katalóg cestovných dokladov a prístroje na odhaľovanie falzifikátov dokladov a bankoviek). SR iniciovala uzatvorenie nových readmisných dohôd so Slovinskom, Chorvátskou republikou a Rumunskom.

6.2.4. ZAHRANIČNÍ SLOVÁCI

Konanie o priznávaní postavenia zahraničného Slováka zabezpečovalo MZV SR v sledovanom období prostredníctvom svojho útvaru, Strediska pre štatút zahraničného Slováka. V hodnotenom období boli splnené všetky plánované úlohy a pri výkone činnosti spojených s procesom priznávania postavenia zahraničného Slováka v roku 2003 neboli zaznamenané väčšie problémy. V súvislosti s touto agendou vznikali problémy najmä v dôsledku aplikácie § 17 ods. 2 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a obmedzenie držiteľov postavenia zahraničného Slováka v ich právach pri vstupe a pobyte na území SR. Osoby s priznaným štatútom zahraničného Slováka sú kvalifikované ako cudzinci, u ktorých sa povolenie na prechodný pobyt nevyžaduje. Tým bola vytvorená prekážka pre uplatnenie všetkých práv viažúcich sa na inštitút „povolenia k prechodnému pobytu“. V období roku 2003 (od 1.1. do 20.11.2003) prijalo a evidovalo MZV SR celkom 541 žiadostí od žiadateľov zo 17 štátov. V roku 2003 zaznamenalo MZV SR oproti roku 2002 iba nepatrný pokles absolútneho počtu žiadostí. Trend pomalého poklesu záujmu krajanov o postavenie zahraničného Slováka bol v uplynulom roku podmienený nielen dlhodobými pôsobiacimi